

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ЗЕТ та ЕП
Звєряков М.І.
д.е.н., професор

«___» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» за бакалаврською
програмою професійного спрямування «Публічне управління та адміністрування» на
тему:

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В СФЕРІ
ЕКОНОМІКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ**

Виконавець:
студентка факультету ФЕУП
Макущенко Лілія Андріївна

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Макуха С.М. _____
/підпис/

АНОТАЦІЯ

Макущенко Л. А. «Публічне управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавра» зі спеціальності «281 Публічне управління та адміністрування» за бакалаврською програмою професійного спрямування «Публічне управління та адміністрування». – Одеський національний економічний університет. – м. Одеса, 2024 рік.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – діяльність вітчизняних публічних установ і організацій в сфері економіки на місцевому рівні в Україні.

У роботі досліджено суть публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні як соціального феномену. Розглянуто досвід провідних країн з організації публічного адміністрування у сфері економіки на місцевому рівні. Вивчено інструменти публічного адміністрування у сфері економіки на місцевому рівні.

Розкрито систему публічного управління і адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні. Проаналізовано суб'єктів публічного адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні та їх компетенції. Виокремлено проблемні аспекти публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні в умовах війни.

Надано загальну характеристику діяльності Одеської районної ради. Окреслено механізм організації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді. Розроблено шляхи оптимізації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді.

Ключові слова: публічне управління, публічне адміністрування, економіка, місцевий рівень, районна рада.

ANNOTATION

L. A. Makushchenko 'Public management and administration in the field of economy at the local level'.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty "281 Public management and administration" under the bachelor's program of the professional direction "Public management and administration". – Odesa National University of Economics. - Odesa, 2024.

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of research is the activity of domestic public institutions and organisations in the field of local economy in Ukraine.

The essence of public management and administration in the field of economy at the local level as a social phenomenon is investigated in the work. The experience of leading countries in the organisation of public administration in the field of economy at the local level is considered. The instruments of public administration in the field of economy at the local level are studied.

The system of public management and administration in the field of economy at the local level in Ukraine is revealed. The subjects of public administration in the field of economy at the local level in Ukraine and their competences are analysed. The problematic aspects of public administration and management in the field of economy at the local level in Ukraine in the conditions of war are highlighted.

A general description of the activities of the Odesa District Council is provided. The mechanism of organisation of public administration and management in the field of economy in the Odesa District Council is outlined. Ways to optimise public administration and management in the field of economy in the Odesa District Council are developed.

Keywords: public management, public administration, economy, local level, rayon council.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ФЕНОМЕНУ.....	7
1.1 Суть публічного управління та адміністрування	7
1.2. Досвід провідних країн з організації публічного адміністрування у сфері економіки на місцевому рівні.....	14
1.3. Інструменти публічного адміністрування у сфері економіки на місцевому рівні.....	18
Висновки до 1 розділу.....	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ.....	26
2.1. Система публічного управління і адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні.....	26
2.2. Суб'єкти публічного адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні та їх компетенції.....	32
2.3. Проблемні аспекти публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні в умовах війни.....	49
Висновки до 2 розділу.....	54
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ.....	56
3.1. Загальна характеристика діяльності Одеської районної ради.....	56
3.2. Механізм організації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді	63
3.3. Шляхи оптимізації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді.....	71
Висновки до 3 розділу.....	75
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність дослідження публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в сучасних умовах розвитку громад та територій обумовлена тим, що зростання ролі місцевих органів влади та органів самоврядування у формуванні та впровадженні економічної політики формує потребу в глибокому розумінні цього процесу. Місцеві уряди знаходяться під тиском зростаючих викликів та завдань, таких як розвиток місцевих економік, залучення інвестицій, створення сприятливого бізнес–середовища та забезпечення соціально–економічної стабільності. Здійснення ефективного публічного управління та адміністрування в економічній сфері на місцевому рівні стає важливою умовою для досягнення мети регіонального соціально–економічного розвитку та підвищення якості життя громадян. Врахувавши особливості територіальних громад, органи місцевої влади повинні забезпечувати адаптацію державних стратегій управління до конкретних умов регіонів та викликів, з якими вони зіштовхуються. Проведення дослідження у даній сфері дозволить виявити ефективні моделі публічного управління, інструменти регулювання та адміністрування, а також визначити ключові чинники успіху та перешкоди у розвитку економічного потенціалу об’єднаних територіальних громад. Такий аналіз стане важливим інструментом для розробки та впровадження ефективних стратегій підтримки та розвитку місцевих економік, що сприятиме сталому соціально–економічному розвитку регіонів.

Мета кваліфікаційної роботи – аналіз та оцінка ефективності публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні задля вдосконалення цих процесів для досягнення сталого розвитку територіальних громад.

Для досягнення мети, сформовано наступні **завдання**:

- дослідити суть публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні як соціального феномену;

- розглянути досвід провідних країн з організації публічного адміністрування у сфері економіки на місцевому рівні;
- вивчити інструменти публічного адміністрування у сфері економіки на місцевому рівні;
- розкрити систему публічного управління і адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні;
- проаналізувати суб'єктів публічного адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні та їх компетенції;
- виокремити проблемні аспекти публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні в умовах війни;
- надати загальну характеристику діяльності Одеської районної ради;
- окреслити механізм організації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді;
- розробити шляхи оптимізації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді.

Об'єкт дослідження – діяльність вітчизняних публічних установ і організацій в сфері економіки на місцевому рівні в Україні.

Предмет дослідження – організаційні, економічні, правові та соціальні аспекти публічного управління та адміністрування в сфері економіки.

Методи дослідження – Для аналізу ефективності публічного управління справами та адмініструванням в умовах сучасного суспільства використовувалися методи порівняння, аналізу та синтезу, які дозволили оцінити рівень розвитку та функціонування системи публічного управління в різних країнах, а також зробити висновки щодо ефективності різних підходів та методів, які використовуються для забезпечення громадських потреб та інтересів.

Теоретичні положення та висновки, що викладені у роботі, обґрунтовані на основі принципів діалектичної логіки, що дозволило систематизувати та узагальнити отримані результати дослідження та зробити обґрунтовані висновки щодо необхідності модернізації системи публічного управління та адміністрування в контексті сучасних викликів та потреб суспільства.

Крім того, застосування кількісного та якісного аналізу матеріалів у вигляді таблиць дозволило створити зручний і зрозумілий інструмент для порівняння та оцінки даних щодо функціонування публічних інституцій та їхньої діяльності. Результатом проведеного аналізу стали практичні висновки та пропозиції щодо модернізації системи публічного управління та адміністрування, вдосконалення механізмів взаємодії між владою та громадянськістю, а також впровадження інноваційних підходів у сфері управління для забезпечення ефективного функціонування суспільства та його розвитку.

За темою кваліфікаційної роботи опубліковано:

1. МАКУЩЕНКО Л.А. Громадянське суспільство як суб'єкт формування цілей публічного управління та адміністрування. Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом. Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики. 2023. № 6. С. 84-86.

2. МАКУЩЕНКО Л.А. Напрямки удосконалення системи оцінки ефективності публічного управління та адміністрування в Україні. Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом, 2023. № 39 (1). С. 46 – 48

3. Отримано сертифікат про закінчення 8.06.2023 базового курсу «Громадська та політична участь: базовий курс». Автентичність сертифікату можна перевірити за посиланням: <http://surl.li/ubngd>

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних та закордонних авторів, нормативно-правові акти України, а також аналітичні звіти, записки та інші документи органів публічного управління та адміністрування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ФЕНОМЕНУ

1.1 Суть публічного управління та адміністрування

Управління, як необхідна складова суспільного життя, вважається важливою частиною економічного управління в сфері публічного управління та адміністрування. Воно виникало разом з першими державними утвореннями і має свої коріння в історичних періодах первісної доби, коли владу визначали кровні зв'язки, традиції та звичаї спільноти. Основною метою влади на той час було забезпечення життєздатності спільноти, а соціальні цінності зводилися до задоволення потреб громади. У сучасних умовах розмаїття аспектів управління у сфері публічного управління призводить до наявності великої кількості визначень цього поняття у науковій та навчальній літературі. Різноманітність визначень обумовлена різноманітністю поглядів на управління, його специфіку та контекст. Важливо підкреслити, що різні визначення не суперечать одне одному, а відображають лише різні аспекти та характеристики управління економікою в публічній сфері. Узагальнення визначень поняття «управління» здійснене на основі наступних переважаючих підходів: (табл. 1.1) [6, с. 47]

Таблиця 1.1

Підходи щодо визначення поняття «управління»

Підхід	Опис
Загальний	Управління визначається як організація діяльності відповідно до законів; наука і практика керівництва організаціями; взаємодія інтересів різних учасників; система координації та управління ресурсами для досягнення результатів.
Функціональний	Управління розглядається як цілеспрямована координація суспільного відтворення, який включає планування, організацію, мотивацію праці та контроль.
Процесуальний	Управління розглядається як процес прийняття та реалізації управлінських рішень, що спрямовані на досягнення цілей організації.
Суб'єктно–об'єктний	Управління розглядається як упорядкування та регулювання будь-якої системи з урахуванням змін в її середовищі та як взаємодія між суб'єктом і об'єктом в системі управління, спрямована на досягнення поставлених цілей.

Джерело: складено автором на основі [6]

Історія публічного управління та адміністрування в Україні визначається особливою взаємодією двох ключових тенденцій. По-перше, це історичне включення території України до складу різних держав, що суттєво вплинуло на менталітет, традиції, і регіональні особливості народу. Дана ситуація також призвела до різноманітності уявлень про природу, цілі, та завдання розбудови державності в Україні. По-друге, історична наступність у розвитку державних форм визначається досвідом попередніх інститутів та їхніми наслідками – це означає, що більш пізні державні структури були обумовлені під впливом попередніх, і уявлення про єдність історичного процесу має своє місце в народній пам'яті і літературних творах [16, с. 104].

Прийняття Конституції України 28 червня 1996 року відзначило певний підсумок у пошуках оптимальної моделі державного управління. Нова Конституція затвердила принцип поділу влади в державі та сформувала ієрархічну вертикаль органів державної влади. Проте, важливо відзначити, що значна частина владних повноважень була сконцентрована в руках Президента. Система дозволила уникнути децентралізації, яка могла виникнути в перехідний період [20, с. 105].

Конституційна реформи в Україні почала реалізовуватися з 1 грудня 2006 року, але її повне впровадження відбулося після парламентських виборів 26 березня 2006 року. Реформа перетворила Україну з президентсько-парламентської республіки на парламентсько-президентську. Процес політичних та конституційних змін в Україні буде тривати протягом наступних років. Очікується прийняття спеціальних законів, таких як «Про Президента України», «Про Кабінет Міністрів України», «Про статус парламентської опозиції», а також модифікація законів «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні».

Предмет публічного управління та адміністрування полягає в організації діяльності суб'єктів публічної сфери, включаючи законодавчі, виконавчі, судові органи та органи місцевого самоврядування, з метою досягнення національних цілей і інтересів. Хоча деякі визначення можуть бути неоднозначними, загальне

уявлення про поняття «управління» надає систематизоване розуміння існуючих підходів. Науковці та фахівці висловлюють різні точки зору на трактування цього поняття, що відображається у розмаїтті підходів до його визначення. Також варто зазначити, що поняття «менеджмент» відрізняється від «управління» і має свої особливості.

Розгляд базових концепцій «управління» і «менеджменту» допомагає краще розуміти сутність та зміст публічного управління, яке є більш масштабним і складним суспільним явищем [23]. Публічне управління визначається як система дій, спрямованих на свідомий вплив на суспільну систему в цілому та на її окремі складові – це включає виконання різних функцій, проте суспільство, як об'єкт управління, представляє собою складний етап, що вимагає специфічного підходу до управлінських завдань [53, с. 118]. Одним із ключових завдань публічного управління вважається забезпечення та підтримка соціо-економічної рівноваги в суспільстві. Процес залежить не лише від державного регулювання, але й від активної участі громадян як суб'єктів економічного та соціального життя, а також від функціонування ринкових відносин. Одна з основних функцій держави полягає у створенні умов для гармонійного злагодження даних факторів. Соціо-економічна рівновага у суспільстві вважається відносною, оскільки вона залежить від постійної зміни суспільних потреб і інтересів. Управління як соціальна діяльність має на меті узгодження індивідуальних та колективних інтересів, а державно–управлінська діяльність спрямована на досягнення вищого рівня гармонії інтересів через ухвалення та втілення управлінських рішень.

Серед багатьох визначень «публічного управління» приблизно одна третина концентрується на впливі суб'єкта управління на керований об'єкт, як відображенні конкретних правових або організаційних форм. Проте такі визначення часто не враховують сутності та складнощів самої державно–управлінської діяльності, що передує цьому впливові. Публічне управління як системне соціальне явище охоплює різнобічну діяльність органів влади та місцевого самоврядування [8, с. 119]. Воно спрямоване на вироблення та

реалізацію політики, ухвалення рішень та механізмів впливу на всі аспекти суспільного життя. Мета полягає в досягненні та підтриманні соціо-економічної рівноваги, врахувавши загальнодержавні, регіональні, групові та індивідуальні інтереси.

Публічне управління не лише представляє собою координацію дій між суб'єктами та об'єктами, але й втілюється через виконання конкретних функцій. У сфері місцевого самоврядування функції визначають напрямки діяльності органів місцевого самоврядування для досягнення визначених цілей розвитку та забезпечення потреб громади. Такі функції класифіковані за різними критеріями, такими як сутність процесу управління, форма діяльності, сфери життєдіяльності та суб'єкти управління.

Другим аспектом вважається різна роль учасників у прийнятті рішень щодо розвитку суспільства, а також їх відповідальність за них. Серед учасників виділяються дві групи: органи управління (як органи державного управління, так і посадові особи місцевого самоврядування) та стейкхолдерів, що включають громадські об'єднання, окремих громадян, представників бізнесу та підприємництва. Важливо окремо розглядати громадське управління, яке включає участь громадянських організацій та інститутів громадянського суспільства у процесі управління. Також, бізнес-стейкхолдери відіграють важливу роль у публічному управлінні. Дані учасники мають різний рівень участі у процесах управління, від високого до низького.

На рисунку 1.1 позначено різні відтінки сірого кольору, які відображають рівень участі ключових учасників у публічному управлінні. Відтінок темного сірого вказує на високий рівень участі, світлий сірий відображає середню участь, тоді як майже білий колір показує незначний рівень участі. Як видно з рис. 1.1., найбільш активними і впливовими учасниками вважають суб'єктів державного управління та місцевого самоврядування, що досить зрозуміло, оскільки їх функція полягає у забезпеченні належного управління суспільством. Місцеве самоврядування, як складова публічного управління, виступає децентралізованим елементом.

Рис. 1.1. Секторальний склад публічного управління

Джерело: розроблено автором на основі [23, с. 118].

Форми реалізації місцевого самоврядування різноманітні: вони включають безпосереднє волевиявлення громадян, форми взаємодії між суб'єктами місцевого самоврядування та різні організаційні форми. Щодо громадського управління, яке здійснюється інституціями громадянського суспільства, воно відображено світло-сірим кольором, що вказує на середню ступінь участі у публічному управлінні порівняно з органами управління та агентами приватного сектору.

Участь бізнес-стейкхолдерів позначена найсвітлішим кольором на рисунку, що вказує на їхню незначну участь у порівнянні з іншими секторальними представниками у публічному управлінні. Наукові джерела трактують, що суб'єкти господарювання, зокрема бізнес-стейкхолдери, активно залучаються до прийняття рішень місцевого значення. Вони беруть участь у розробці стратегій розвитку громади чи регіону, створенні проєктів державно–приватного партнерства та реалізації проєктів соціальної відповідальності бізнесу. Окрім цього, бізнес-стейкхолдери мають можливість активно впливати на процес регулювання в господарській сфері, зокрема, подавати пропозиції щодо розроблення та перегляду регуляторних актів, бути залученими до

підготовки аналізів регуляторного впливу та відстежувати результативність регуляторних актів.

Більшість науковців і фахівців розглядають публічне адміністрування як складову публічного управління [11, с. 116]. Схематичне відображення цієї системи представлено на рисунку 1.2: [12, с. 97]

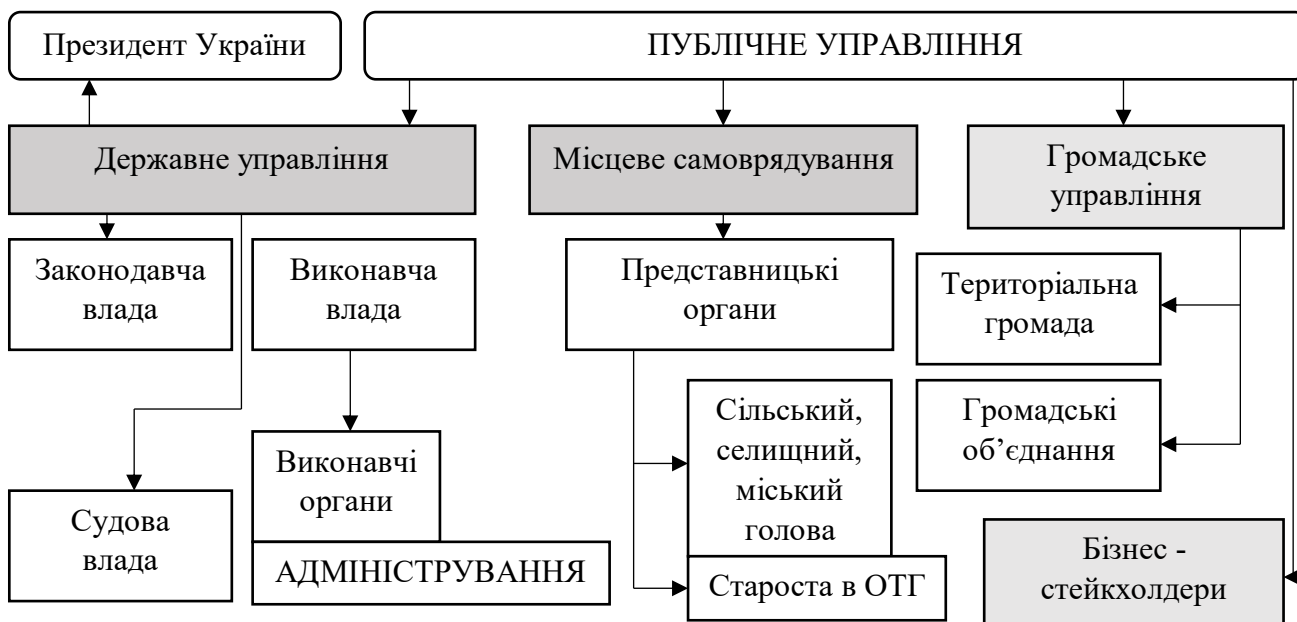

Рис. 1.2. Схематичне відображення семантичного конструкту «публічне управління та адміністрування»

Джерело: складено автором на основі [12, с. 97]

На рисунку 1.2 представлено схему публічного управління та адміністрування, яка ґрунтується на низці принципів. Організаційно–розпорядчу діяльність, яка виступає основною сутністю публічного адміністрування, здійснюють органи виконавчої влади (підготовка та реалізація рішень Верховної Ради України, розпоряджень Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади) і виконавчі органи місцевого самоврядування (органи, які забезпечують виконання рішень відповідної місцевої ради, виконують делеговані повноваження органів виконавчої влади, самостійно вирішують питання, що віднесені до їх компетенції), а також посадові особи місцевого самоврядування – сільські, селищні, міські голови, голови обласних та районних рад, старости населених пунктів об'єднаних територіальних громад. Саме тому, види діяльності окреслених суб'єктів

публічного управління, а також їхню діяльність управління організацією—органом управління (організація організації) відносять до адміністрування.

Маючи на увазі суб'єктний склад публічного управління та адміністрування, було враховано структуру системи управління в державі, оскільки вона – ієрархічна.

У науковій літературі та практиці публічного управління в Україні використовується різноманітні назви рівнів управління, серед яких найпоширеніші є наступні [14, с. 119]:

- загальнонаціональний;
- національний;
- вищий;
- загальнодержавний;
- державний;
- центральний;
- регіональний;
- субрегіональний;
- місцевий та інші.

Проте використання деяких з них може бути некоректним, адже термін «національний» (і «загальнонаціональний») не може означати жоден рівень управління, оскільки він відображає особливості конкретної нації. Термін «державний» (і «загальнодержавний») також характеризує належність до певної держави та стосується її народу. Загалом, оптимальною вважається трьох рівнева структура публічного управління в державі, яка складається з таких рівнів: вищого, центрального, та місцевого. Проте в країнах з континентальною моделлю територіальної організації влади, до яких відноситься Україна, виділяється регіональний рівень. Така система управління, створює підґрунтя для існування чотирьох рівнів у системі публічного управління: вищий, центральний, регіональний та місцевий.

Таким чином, публічне управління та адміністрування вважаються ключовими складовими системи державного управління, які забезпечують

реалізацію законів, прийняття рішень та виконання державної політики, а органи виконавчої влади та місцевого самоврядування відіграють важливу роль у здійсненні організаційно–розпорядчої діяльності, спрямованої на вирішення питань громадського значення.

1.2. Досвід провідних країн з організації публічного адміністрування у сфері економіки на місцевому рівні

Для України важливо вивчити зарубіжний досвід та можливість його використання у налагодженні роботи системи публічного адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні, зосередивши увагу на країнах Європейського простору та тих, що мають подібну історію розвитку та особливості, які актуальні для вітчизняної системи. У кожній країні формування власної системи публічного адміністрування залежить від історичних, національних та політичних умов, які визначались на її території [4, с. 158]. Хоча країни тісно співпрацювали між собою, ми виокремили спільні риси у системі публічного адміністративного на місцевому рівні.

У більшості країн світу діє система територіального поділу на три рівні адміністративно–територіальних одиниць: центральний (загальнодержавний), проміжний (субнаціональний) та первинний (базовий) [5, с. 87]. Місцевий рівень розташовується нижче загальнодержавного та включає проміжний та первинний рівні. Управління на місцевому рівні здійснюється двома способами: місцевим державним управлінням, коли чиновники призначаються з центру, та місцевим самоврядуванням, що ґрунтується на самоврядуванні населення, яке проживає в відповідній адміністративно–територіальній одиниці.

Розподіл повноважень та компетенцій між органами місцевого самоврядування та органами державної влади залежить від домінуючої теорії місцевого самоврядування. Теорії місцевого самоврядування виникали у першій половині XIX століття, ґрунтуючись на взаємодії особистості та держави, місцевих і центральних влад в умовах демократії та самодержавства. Різні політичні сили та рухи активно використовують питання місцевого

самоврядування у боротьбі за владу, і це призвело до проведення реформ XVIII – XIX століть [10, с. 69].

Серед найбільш популярних теорій в сучасному світі виділяють громадянську, державницьку та теорію муніципального дуалізму. Громадянська теорія підкреслює недержавний характер місцевого самоврядування та визнає його як інститут громадянського суспільства [13, с. 157]. Ідеї щодо виникнення місцевого самоврядування отримали новий розвиток через державницький підхід, який розглядає його як одну з форм здійснення державного управління на рівні місцевості [54, с. 118]. Теорія муніципального дуалізму представляє собою варіацію поєднання громадянської і державницької концепцій місцевого самоврядування. Згідно з цією теорією, органи місцевого самоврядування мають незалежність лише у справах, які стосуються місцевих питань, в яких держава не втручається, а у сфері політики вони розглядаються як частини державного апарату, що виконують його функції та повноваження. Відповідно до цієї теорії, справи, які розв'язуються органами місцевого самоврядування, поділяються на «власні» і «делеговані». Такі риси як незалежність органів місцевого самоврядування у місцевих справах, контроль і адміністративна підтримка державних органів у вирішенні делегованих питань, і виконання функцій і повноважень держави органами місцевого самоврядування є характерними рисами цієї теорії [55, с. 72].

Однією з ключових проблем розвитку публічного адміністрування в Україні, на думку експертів, є недостатня якість послуг, що надаються громадянам органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. Відсутність чіткого визначення термінів «адміністративна послуга» та «публічна послуга» у чинній Конституції України ускладнює управління та спонукає до тлумачення цих понять в контексті ідеології державного управління як системи, спрямованої на надання послуг населенню.

У розвинених демократичних країнах Європи такі поняття чітко визначені в спеціальних актах, таких як «Хартія громадян» (Великобританія, Індія), «Хартія державних службовців» (Італія) або «Хартія клієнтів» (Бельгія).

Запровадження стандартів публічних послуг та системи показників у Європі розглядається як практична реалізація конституційного права громадян на отримання якісних та однакових за рівнем послуг.

Позитивним вважається досвід децентралізації публічного управління в країнах Європейського Союзу, де місцевим органам надаються все більше повноважень. Франція, яка в історичному вимірі виступає унітарною державою зі сильною бюрократією, успішно розпочала реформи в напрямі децентралізації – ці реформи ґрунтуються на принципах субсидіарності, за якими центральна влада залишає за собою лише ті функції, які мають загальнонаціональний характер [15, с. 197].

Успіх французьких реформ децентралізації публічного управління вважаються прикладом для багатьох країн Європи, таких як Польща, Португалія, Греція та інші. Важливу роль у цьому відіграла фінансова самостійність місцевих громад, які мають можливість формувати власні бюджети за рахунок місцевих податків. Децентралізоване управління показало себе більш практичним у порівнянні з централізованим, особливо коли місцевим органам влади забезпечуються необхідні ресурси та умови для ефективного функціонування.

У зарубіжних країнах контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування визначається різними факторами, такими як форма правління, форма державного устрою, форма політичного режиму та моделі місцевого самоврядування. У федеративних державах зазвичай державний контроль у даній сфері здійснюють органи суб'єктів федерації та їх представники.

У Німеччині контроль за місцевим самоврядуванням здійснюється міністром внутрішніх справ федеральної землі та спеціальними державними органами. В інших федеративних державах адміністративний нагляд здійснюється як центральний уряд, так і органи суб'єктів федерації [18, с. 8].

У державах центральний уряд часто відіграє важливу роль у контролі за діяльністю місцевих органів влади. Наприклад, В Австрії Федерація контролює дотримання конституційних та законодавчих норм, що стосуються повноважень громад. В Унітарних державах, як правило, адміністративний нагляд

здійснюється урядовими установами. У Болгарії, Румунії та Угорщині державні органи мають право здійснювати контроль за діяльністю місцевих органів влади відповідно до закону. В інших країнах, таких як Чехія та Ізраїль, представники центральних органів влади надаються повноваження для здійснення контролю [19].

З метою вдосконалення організації національної системи органів публічної адміністрації на регіональному рівні в контексті євроінтеграційних процесів важливо враховувати положення, викладені у статтях 446–448 Глави 27 «Транскордонне та регіональне співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [62]. Статті передбачають сприяння взаєморозумінню та двосторонньому співробітництву у сфері регіональної політики, зокрема методам формування та реалізації регіональних політик, вони акцентують на розвитку відсталих територій та територіальному співробітництві, а також на зміцненні транскордонних та регіональних економічних зв'язків. Укладена Угода спрямована на підтримку та посилення залучення місцевих та регіональних органів влади до транскордонного та регіонального співробітництва, вона включає створення сприятливої законодавчої бази, підтримку розвитку потенціалу регіонів та зміцнення транскордонних та регіональних економічних зв'язків. Дотримання умов Угоди про асоціацію вважається важливим кроком для наближення організації діяльності національних органів публічної адміністрації до стандартів Європейського Союзу – це сприяє подальшому розвитку євроінтеграційних процесів та набуттю Україною повноправного членства в ЄС. Для досягнення даної мети Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України виконує важливу роль. Воно повинне використовувати інструменти державного управління для покращення регіональної інфраструктури та підвищення рівня життя населення відповідно до європейських стандартів. Запозичення європейського досвіду у мінімізації штату державних службовців та перехід на електронний документообіг вважаються важливими кроками у цьому напрямку. У даному контексті важливо враховувати успішний досвід США у розвитку

електронного уряду, який сприяє підвищенню ефективності державного управління та забезпечує доступ громадян до інформації [21, с. 156].

Аналіз зарубіжного досвіду організації центральних та місцевих органів публічної адміністрації вказує на необхідність приведення національної системи публічного управління до європейських стандартів належного урядування – це означає забезпечення якості адміністративних послуг, повний перехід на електронний документообіг та організацію роботи центральних та місцевих органів виконавчої влади з мінімальним штатом. У більшості країн спостерігається тенденція до децентралізації публічного управління, за якої органи місцевого самоврядування мають більшу автономію та повноваження. Проте цей процес супроводжується посиленням контролю з боку центральних органів виконавчої влади, часто вирішується в судовому порядку. Ключове значення в організації діяльності органів публічної адміністрації має дотримання принципу належного урядування, який передбачає високу якість адміністративних послуг, відкритість та прозорість діяльності владних структур та високий рівень легітимності їх рішень.

Таким чином, результати аналізу даної проблематики надають можливість здійснити наукове обґрунтування системи адміністративно–правових засобів удосконалення діяльності органів публічної адміністрації з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду та розробка інноваційних методів роботи органів публічної адміністрації у відповідності до європейських стандартів і традицій.

1.3 Інструменти публічного адміністрування у сфері економіки на місцевому рівні

У контексті економічної діяльності на місцевому рівні, публічне адміністрування включає в себе різноманітні інструменти, які спрямовані на створення сприятливого бізнес–середовища, регулювання економічних процесів, підтримку малих та середніх підприємств, а також стимулювання

інвестиційної активності [1, с. 50]. Розуміння та ефективне використання таких інструментів – ключові для забезпечення сталого розвитку територій та підвищення їхнього економічного потенціалу.

Інструмент публічного адміністрування виявляється через зовнішні вирази подібних за характером та правовою природою адміністративних дій, що здійснюються суб'єктами публічної адміністрації в межах чітко визначеної законом компетенції – ці дії мають на меті досягнення певного, визначеного законом результату, який вважається бажаним для ефективного функціонування публічного адміністрування.

Публічне адміністрування досить складна система, що включає в себе різноманітні інструменти та методи, спрямовані на забезпечення ефективного функціонування державних органів та вирішення різноманітних суспільних завдань. Інструменти публічного адміністрування відображають сутність та специфіку владних процесів, які керуються різними принципами та мають свої унікальні характеристики. Ознаки даних інструментів, що відображені на рисунку 1.3 дозволяють краще розуміти їх роль та вплив на розвиток суспільства та держави:

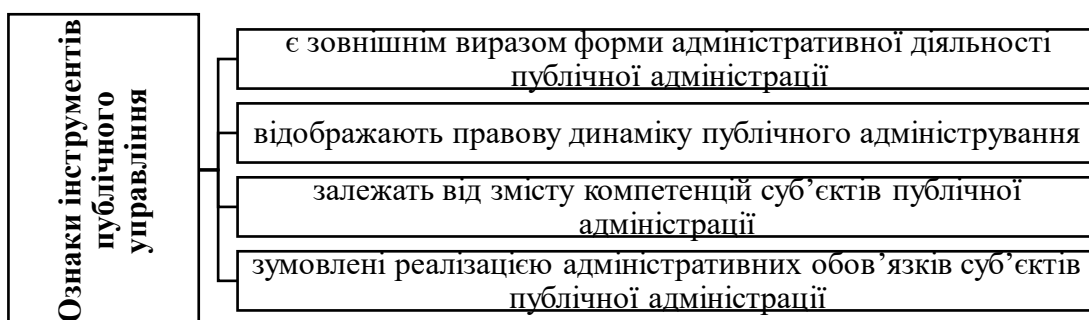

Рис. 1.3 Ознаки інструментів публічного управління

Джерело: розроблено автором на основі [9, с. 119]

Публічне управління включає в себе широкий спектр інструментів, які використовуються для здійснення адміністративних функцій та досягнення поставлених цілей, вони досить різноманітні та використовуються у різних сферах діяльності державних органів. В таблиці 1.1 ми проаналізували кожен інструмент більш детально:

Інструменти публічного управління

Інструмент публічного управління	Публічне управління на місцевому рівні
Нормативні акти	Місцеві ради та владні органи приймають місцеві нормативні акти, такі як рішення місцевих рад та розпорядження виконавчих органів. Акти встановлюють правила та стандарти, які регулюють поведінку суб'єктів на місцевому рівні.
Адміністративні акти	Адміністративні акти, такі як рішення владних органів та розпорядження виконавчих органів, використовуються для конкретизації та виконання положень нормативних актів на місцевому рівні, вони регулюють питання, які стосуються місцевих адміністративних відносин.
Адміністративні договори	Місцеві владні органи можуть укласти адміністративні договори з іншими суб'єктами для вирішення питань співпраці та виконання конкретних завдань на місцевому рівні.
Плани	Плани на місцевому рівні виступають як інструмент планування та координації діяльності місцевих владних органів, а також визначають мету, завдання, терміни та ресурси для виконання конкретних програм та проектів.
Фактичні дії	Фактичні дії на місцевому рівні включають конкретні кроки та заходи, які здійснюються місцевими владними органами для досягнення поставлених цілей та виконання визначених завдань. Сюди включається проведення різних заходів, програм, проектів тощо.

Джерело: розроблено автором на основі [22]

Нормативні акти публічного адміністрування становлять важливий інструмент управління суспільними процесами та визначення правил взаємодії між державою та громадянами, вони вважаються втіленням владної волі і встановлюють правові норми та стандарти, які регулюють різноманітні аспекти життя суспільства. Нормативні акти охоплюють широкий спектр питань, від правового регулювання економічних відносин до встановлення соціальних стандартів та заходів забезпечення безпеки громадян.

Юридичне значення нормативних актів суб'єктів публічного управління виявляється у їх різноманітних аспектах:

- вони виступають інструментом, яким публічна адміністрація здійснює свою адміністративну діяльність щодо виконання адміністративних зобов'язань.

- нормативні акти є первинною формою публічного управління, офіційними документами, що встановлюються в процесі адміністративної діяльності.
- з ними пов'язане виконання публічних функцій та вирішення численних проблем у економічній, соціально-культурній та адміністративно-політичній сферах.
- у нормативних актах міститься переважна частина всіх наявних у державі нормативних приписів, що практично застосовуються до всіх суб'єктів владних повноважень, а також до інших юридичних та фізичних осіб.

Головними характеристиками нормативних актів, вважають наступні:
(рис. 1.4) [7, с. 488]

- 1.1. Нормативні акти є життєво важливими для функціонування публічного адміністрування, оскільки вони визначають правила і стандарти, необхідні для ефективного забезпечення прав і законних інтересів громадян та організацій.
- 1.2. Вони мають подвійну юридичну природу: спочатку, вони виступають як інструмент адміністративної діяльності публічної адміністрації, а потім стають нормами адміністративного права.
- 1.3. Нормативні акти мають владний характер і призводять до нормативних наслідків у ході реалізації завдань публічної адміністрації.
- 1.4. Вони видаються у формі актів неперсоніфікованого характеру, тобто їх стосуються як до безособових юридичних документів.
- 1.5. Юридичне значення нормативних актів полягає в тому, що вони є основним інструментом, за допомогою якого публічна адміністрація виконує свої адміністративні функції.
- 1.6. Вони приймаються повноважними суб'єктами публічної адміністрації відповідно до встановленої процедури.
- 1.7. Нормативні акти можуть бути оскаржені в судовому порядку, якщо вони суперечать чинному законодавству.

Рис.1.4 Основні характеристики нормативних актів як інструменту управління суспільними процесами

Джерело: сформовано на основі [12, 116]

Відмінності між адміністративними та нормативними актами полягають у їх призначенні та характері. Нормативні акти спрямовані на встановлення, зміну або припинення конкретних адміністративних правовідносин, вони виступають у формі актів неперсоніфікованого характеру та породжують юридичні наслідки для суб'єктів адміністративно-правових відносин. Адміністративні акти,

натомість, адресовані конкретним суб'єктам цих відносин і припиняють свою дію після здійснення встановлених у них прав та обов'язків та виступають первинним інструментом, за допомогою якого публічна адміністрація виконує свої адміністративні функції та зобов'язання.

Серед ознак адміністративного акту, виділяють наступні: (рис. 1.5)

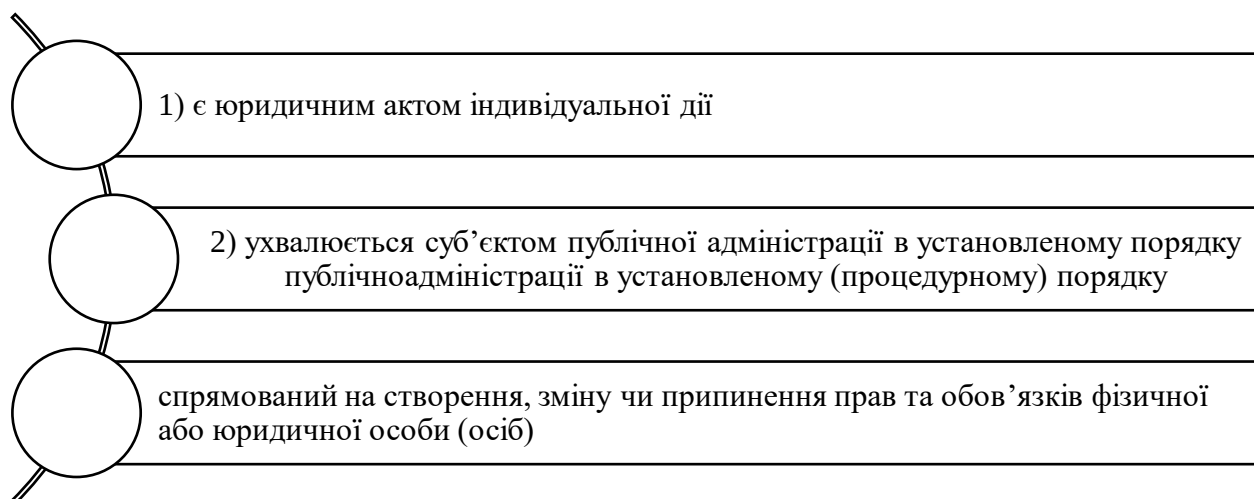

Рис. 1.5. Ознаки адміністративного акту

Джерело: розроблено автором на основі [8, с.63]

Виокремивши ряд ознак відмітимо, що класифікація адміністративних актів базується на різноманітних критеріях, що дозволяють систематизувати їх за різними аспектами. Зокрема, акти можуть бути розділені за формою виявлення, юридичними наслідками, дією в часі, характером дії щодо особи, порядком ухвалення, критерієм результату, функцією у правовому регулюванні, способом ухвалення, суб'єктами, які мають право на їх видання чи ухвалення, відповідності праву, а також наявності очевидних вад. Кожен з цих критеріїв відображає певні аспекти правового статусу актів, що регулюють взаємовідносини між суб'єктами публічної адміністрації та громадянами, підприємствами та іншими суб'єктами правовідносин [6, с. 104].

Адміністративні договори теж виступають важливим інструментом для забезпечення співпраці та розвитку на місцевому рівні. Місцеві владні органи мають можливість укладати такі договори з різними суб'єктами, такими як підприємства, громадські організації та інші владні структури – ці договори за часту стосуються різних аспектів місцевого розвитку, які включають

інфраструктурні проекти, розвиток соціальних програм, транспортні послуги та інші аспекти життя місцевих спільнот. Адміністративні договори зазвичай визначають права та обов'язки кожної сторони, терміни виконання, а також умови припинення чи зміни угоди, вони сприяють підвищенню ефективності діяльності місцевих органів, оскільки дозволяють об'єднати ресурси та зусилля для досягнення спільних цілей. Адміністративні договори також стимулюють інновації та розвиток у місцевих громадах, а також сприяють впровадженню нових ідей та підходів до розв'язання місцевих проблем. Однак важливо, щоб укладення адміністративних договорів відбувалося з дотриманням законодавства та принципів справедливості та прозорості, щоб запобігти можливим конфліктам та непорозумінням.

Наступним інструментом вважаються плани на місцевому рівні, що виступають як основний інструмент управління та розвитку місцевих громад. Плани визначають стратегічні цілі та пріоритети для подальшого розвитку, встановлюють мети, завдання, терміни та ресурси для виконання різноманітних програм та проектів на місцевому рівні. Планування дозволяє місцевим владним органам адекватно відповідати на потреби та виклики, з якими стикаються місцеві громади, а також допомагає вирішувати проблеми в ефективний та систематичний спосіб, раціоналізує використання ресурсів та сприяє підвищенню результативності управління.

Одним з ключових аспектів планування передбачає залучення громадськості та зацікавлених сторін до процесу формування та виконання планів. За рахунок цього забезпечується більша підтримка та легітимність прийнятих рішень з умовою зробити їх більш адаптованими до реальних потреб та очікувань місцевих громад.

Фактичні дії слід вважати конкретними кроками та заходами, які здійснюються місцевими владними органами для досягнення поставлених цілей та виконання визначених завдань [3, с. 134]. Такі дії охоплюють широкий спектр діяльності, яка передбачає реалізацію різних заходів, програм та проектів, спрямованих на покращення рівня життя та розвиток місцевих громад. Фактичні

дії досить часто передбачають будівництво та інфраструктурні роботи, надання соціальних послуг, реалізацію екологічних програм, сприяння малому бізнесу та розвитку громадських ініціатив, адже вони – основний засіб втілення стратегій та планів у життя та мають прямий вплив на якість життя місцевих мешканців. Прийняття та реалізація ефективних фактичних дій досить важливе завданням для місцевих владних органів у забезпеченні сталого розвитку та підвищенні якості життя в місцевих громадах, бо саме вони відображають зобов'язання та відповідальність органів влади перед своїми громадянами та відображають принципи відкритості, прозорості та підзвітності влади перед громадськістю.

На місцевому рівні інструменти публічного адміністрування у сфері економіки відіграють важливу роль у забезпеченні сталого розвитку та ефективного функціонування місцевих громад. Адміністративні договори дозволяють сприяти співпраці між різними суб'єктами економічної діяльності, плани допомагають координувати та планувати економічну діяльність, а фактичні дії забезпечують реалізацію запланованих стратегій та програм. Кожен з інструментів, спрямовується на підтримку економічного зростання, створення сприятливих умов для підприємництва та розвитку бізнесу на місцевому рівні. Завдяки інструментам, місцеві владні органи ефективно впливають на економічну ситуацію та сприяють розвитку місцевих громад у напрямку сталого економічного зростання.

Висновки до 1 розділу

1. Вивчення суті публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні підтверджує їх значущість як ключового соціального феномену. Окреслені процеси впливають на розвиток громад і формування економічного середовища на локальному рівні, враховуючи специфіку потреб та можливостей місцевих громад.

2. Досвід провідних країн свідчить, що організація публічного управління та адміністрування у сфері економіки на місцевому рівні вимагає системного підходу та застосування ефективних різноманітних інструментів для досягнення економічних цілей та підтримки розвитку.

3. Ознайомлення з інструментами публічного управління та адміністрування на місцевому рівні свідчить про їх різноманітність та спрямованість на стимулювання інвестицій, підтримку підприємництва та створення сприятливих умов для розвитку бізнесу. Такий комплексний підхід дозволяє забезпечувати стає економічне зростання та підвищення якості життя на місцевому рівні.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ

2.1. Система публічного управління і адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні

Процес зародження та подальшого розвитку публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні є складним та багатоаспектним процесом, який віддзеркалює еволюцію державного адміністрування в умовах трансформаційних процесів. Ключові аспекти історичних періодів становлення та розвитку публічного управління в Україні на місцевому рівні представлені на рис. 2.1:

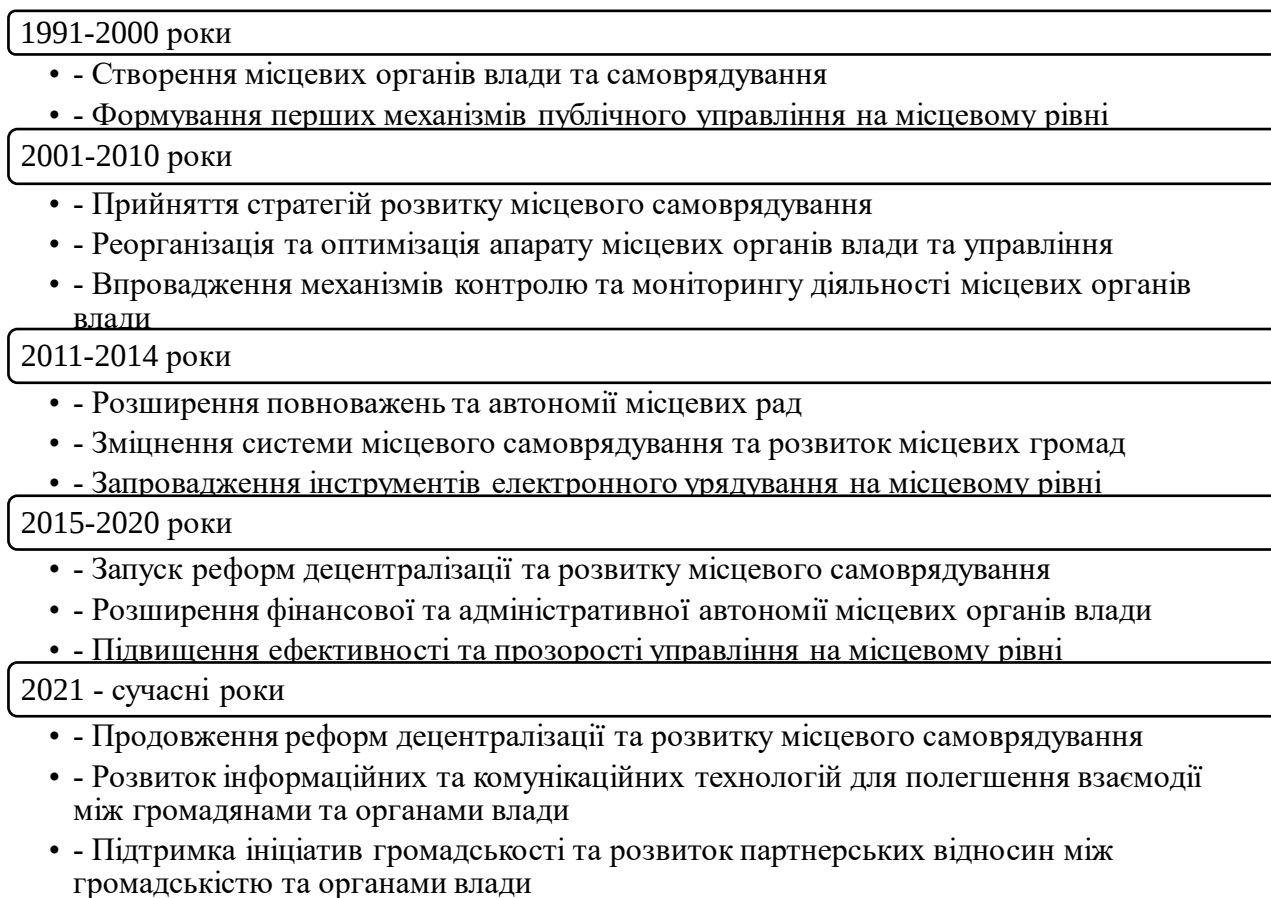

Рис. 2.1 Історичні періоди становлення та розвитку публічного управління в Україні на місцевому рівні

Джерело: розроблено автором на основі [24,25, с. 247]

Процес становлення публічного управління та адміністрування на місцевому рівні на початку незалежності України пов'язаний із численними викликами та реформами. Зокрема, від 1991 року, коли Україна оголосила свою незалежність, почалося активне формування та розвиток системи публічного управління на місцевому рівні. У той період законодавство України, зокрема Конституція, встановлювало основи державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, але не давало повного регулювання державно–службових відносин. Однак дані норми надавали лиш часткові основи для подальшого розвитку системи публічного управління в Україні. У 1993 році був прийнятий закон про державну службу, який визначав загальні принципи організації та функціонування державної служби, а також правовий статус державних службовців. Протягом наступних років закон піддавався змінам та доповненням, адаптуючись до вимог сучасності та змін у політичній, економічній та соціальній сферах країни. Становлення системи публічного управління на місцевому рівні включало реформу адміністративної системи, зокрема децентралізацію та розвиток місцевого самоврядування.

У 1997 році була створена Державна комісія з проведення адміністративної реформи, що мала за мету вдосконалення системи державного управління. Наступним кроком стали заходи, затверджені Указом Президента в 1998 році, спрямовані на впровадження концепції адміністративної реформи з акцентом на функціональність системи державного управління на місцево рівні в тому числі.

Період з 2001 по 2010 роки відзначався формуванням стратегії державного розвитку, що включала підвищення ефективності та професіоналізацію державних служб. У цей період було здійснено зміни в законодавстві для забезпечення прозорості та відкритості управління. Зокрема, 29 травня 2001 року було введено в дію закон «Про чергові заходи щодо дальшого здійснення адміністративних реформ в Україні» [27], спрямований на вдосконалення системи державного управління та забезпечення ефективної діяльності уряду та інших органів виконавчої влади.

В наступні роки до Революції Гідності у 2014–му діяльність була спрямована на реформи у напрямку децентралізації та підвищення автономії регіонів. Після подій Революції Гідності почалася реформація уряду, спрямована на боротьбу з корупцією та покращення управління. Відтоді і до сучасних часів, відзначаються широкомасштабні реформи, зокрема запуск процесу децентралізації для зміцнення місцевого самоврядування, впровадження е–урядування та інших інновацій у публічний сектор, а також активні заходи з боротьби з корупцією та створення Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) [28, с. 3].

У подальших умовах розбудови держави, важливого значення почала набувати державна служба, яка виступала невід’ємним елементом функціонування громадянського суспільства та правової соціальної держави на місцевому рівні. Закон України «Про державну службу» [30] від 2011 року зазначав, що поняття державної служби визначається через оцінку компетентностей, необхідних для виконання обов’язків, передбачених посадовими інструкціями. Даний підхід ґрунтувався на концепції «служби» та забезпечував об’єктивну оцінку здатності державних службовців до виконання їхніх обов’язків.

Зазначені зміни в законодавстві також визначили нові поняття, такі як «профіль професійної компетентності посади державної служби», який визначив комплексні характеристики посади, а також «рівень професійної компетентності особи», який описав навички та вміння конкретної особи. Зазначені зміни сприяли підвищенню ефективності та професійної підготовки державних службовців, що, в свою чергу, позитивно вплинуло на якість публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні [29, с 53].

У відповідь на зазначені проблемні напрямки в системі державної служби, особливо відзначалося дублювання норм законодавства про державну службу та трудового законодавства – це призводило до неефективного функціонування системи та порушення правової ясності. Крім того, питання професіоналізму

державної служби залишалося невирішеним через відсутність чітких вимог до призначень на вищі посади та недостатню об'єктивність у цьому процесі.

Після Революції Гідності в Україні стало важливим проведення комплексного реформування системи державної служби, а також загальної державної децентралізації. Ситуація в країні вимагала швидкої реакції та адаптивності до нових умов. Після революційних подій у країні були внесені зміни до законодавства, які включали закони, що стосувались як державної служби в цілому так і в розрізі місцевих регіонів. Слід зауважити, що зазначені зміни були спрямовані на забезпечення більшої прозорості, впровадження антикорупційних заходів та загальної реформи державного управління (рис. 2.2) [31, с.107]:

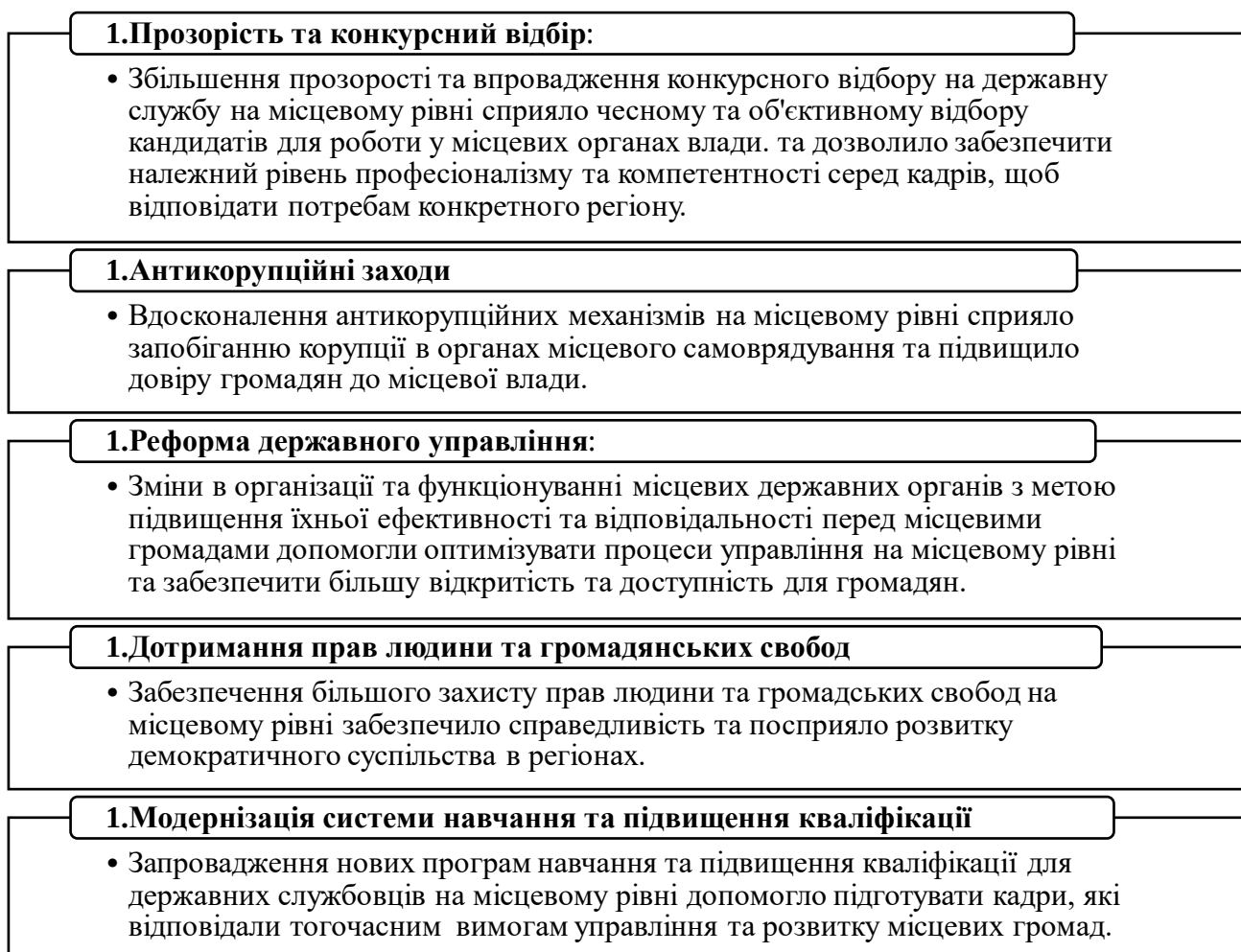

Рис. 2.2. Основні напрямки змін, що відбулися в законодавстві про місцеву державну службу після Революції Гідності

Джерело: розроблено автором на основі [26, с 157; 31, с. 106; 32 с. 300]

У 2014 році в Україні було взято курс на процес децентралізації, що супроводжувався прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування [33] та територіальної організації влади в Україні та Законів України «Про співробітництво територіальних громад» [34].

Державні службовці на місцевому рівні виділяють наступні актуальні проблеми, які потребують реформування [35, с.108]:

- загальний тиск системи на службовців та недовіра громадськості;
- відірваність державної служби від громади;
- відсутність запиту на ініціативи та новації;
- відсутність кваліфікованих кадрів і протидія плинності кадрів.

У період з 2015 по 2020 роки були проведені широкомасштабні реформи, що спрямовувались на подальший розвиток децентралізації та наближення системи державної місцевої служби до європейських стандартів. Одним із ключових кроків у цьому напрямку стало прийняття Закону України «Про державну службу» [36] у грудні 2015 року. Даний закон встановив принципи, правові та організаційні засади забезпечення публічної, професійної, ефективної та орієнтованої на громадян державної служби та закріпив мету функціонування державної служби – працювати в інтересах держави та суспільства.

Важливою частиною реформ було збільшення прозорості та впровадження конкурсного відбору на державну службу, щоб забезпечити чесний та об'єктивний відбір кандидатів. Також вдосконалювалися антикорупційні механізми та вводилися нові правила для попередження корупції в державній службі.

Даний закон вніс значні зміни у сприйнятті державної служби, перетворивши її з виключно допоміжного інструменту держави на інструмент, що сприяє реалізації прав і свобод людини, а також інтересів суспільства. Деякі з найбільш помітних змін, які відбулися внаслідок прийняття цього закону, представлені на рис 2.3:

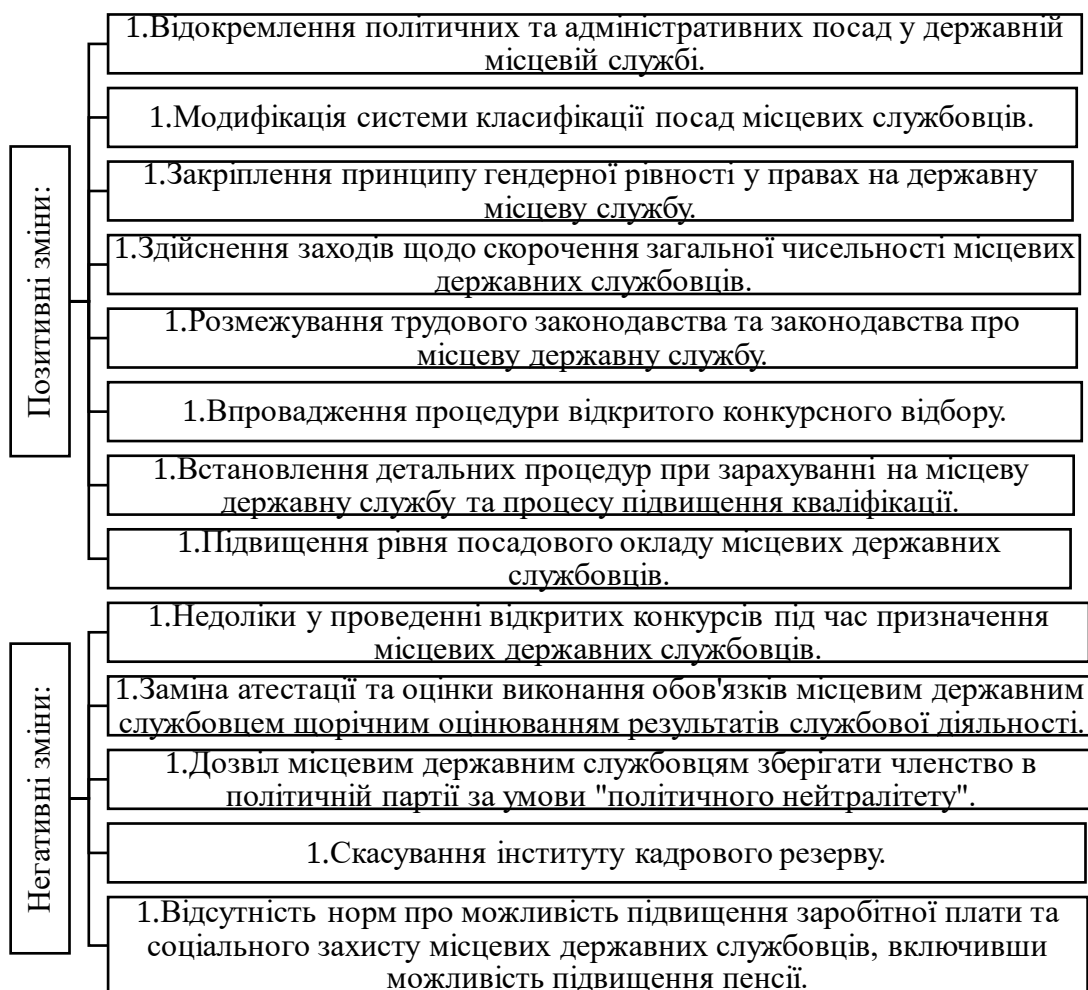

Рис. 2.3. Ключові зміни в законодавстві про державну службу після 2015 року
Джерело: розроблено автором на основі джерела [31 с. 106,34,35 с. 107,36]

Окрім цього, відбувалися зміни в організації та функціонуванні місцевих державних органів з метою підвищення їхньої ефективності та відповідальності. Досягалося більшого захисту прав людини та громадянських свобод у державній службі, а також запроваджувалися нові програми навчання та підвищення кваліфікації для місцевих державних службовців, щоб вони були відповідні сучасним вимогам управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні. Завдяки впровадженню стратегії подальших реформ у публічному управлінні на місцевому рівні в Україні виникла необхідність у фундаментальних змінах у законодавчому забезпеченні, яке залишалося практично незмінним протягом довгого часу – це означало розробку та прийняття абсолютно нового Закону «Про державну службу», замість

попереднього підходу, що передбачав лише поверхневі технічні та юридичні коригування. Актуальність нового законодавства була очевидна, оскільки воно мало відповідати вимогам сучасного суспільства. Зокрема, від початку 2021 року, Україна продовжила реформування системи місцевого самоврядування та децентралізації влади, спрямовавши увагу на покращення ефективності управління та розвитку регіонів. Паралельно з цим проводилась активна боротьба з корупцією, яка включала створення спеціальних антикорупційних органів, таких як Національний комітет з питань запобігання корупції (НАЗК), та інших механізмів контролю. Дані заходи посприяли підвищенню прозорості та обліку владних рішень на місцевому рівні [38]. Перехід до електронного урядування та розширення доступу до відкритих даних допоміг підвищити прозорість процесів управління, що є важливим чинником для покращення довіри громадян до владних структур та посприяв залученню інвестиційного капіталу для розвитку місцевої економіки.

Таким чином, як видно з проведеного дослідження, в сучасний період в публічному управлінні в Україні активно впроваджуються ефективні методи та технології. Серед них – електронне урядування та відкритий доступ до інформації. Реформи у сфері державного управління спрямовані на подолання корупції, підвищення ефективності державних служб та зміцнення взаємодії з громадянами. Важливим аспектом залишається розширення міжнародного співробітництва з європейськими партнерами, що сприяє адаптації до сучасних стандартів управління та забезпеченню сталого розвитку як на місцевому рівні так і на рівні країни.

2.2. Суб'єкти публічного адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні та їх компетенції

Суб'єкти публічного адміністрування, як суб'єкти адміністративного права, визначають функціональний вимір свого становища, що відображає їх роль у публічному управлінні. Переклад поняття «public administration» має два аспекти: «публічна адміністрація», яка описує статичний аспект феномену (тобто

суб'єкти публічної адміністрації), і «публічне адміністрування», яке відображає динамічний процес (але також стосується суб'єктів публічного адміністрування).

У контексті публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні, динамічний аспект правового становища суб'єктів публічного адміністрування визначає їх функціональну природу та можливості дії відповідно до ст. 19 Конституції України – це означає, що такі суб'єкти мають здатність реалізовувати свої функції у відповідності з вимогами законодавства та Конституції та забезпечують ефективне управління економічними процесами та розвиток місцевих громад [39].

Дослідження правового статусу суб'єктів публічної адміністрації у ролі суб'єктів публічного адміністрування вважається найбільш доцільним методологічно, оскільки це дозволяє науково осмислити як статику, так і динаміку становища цих суб'єктів. Сучасна наукова думка про суб'єктів публічного адміністрування визначає їх як фундаментальну категорію адміністративного права. Без суб'єктів публічного адміністрування ця галузь взагалі не може існувати. Тому розуміння сутності та системи цих суб'єктів, а також їх правового статусу – ключовий фактор формування сучасної наукової концепції у даній галузі [40, с 112]. У контексті публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні, це означає, що важливо аналізувати не лише статичний статус суб'єктів управління, але й їх можливості та функціональні здібності у контексті розвитку економічних процесів та підтримки місцевого розвитку, адже тільки через даний фактор забезпечується ефективна діяльність органів влади на місцевому рівні та досягаються позитивні результати у економічній сфері.

На сьогоднішній день ні Конституція України, ні чинне адміністративне законодавство України, яке включає Кодекс адміністративного судочинства України, не містять терміну «суб'єкт публічного адміністрування». Замість цього, для позначення спеціально уповноважених органів, що здійснюють владно-управлінські функції, застосовується термін «суб'єкт владних повноважень». Однак, ця термінологія вже давно створює незручності та

непорозуміння у адміністративній та адміністративно–процесуальній науці – це пояснюється тим, що з розвитком демократії та глобалізацією розширюється кількість суб'єктів, які мають уповноваження від держави для здійснення різних видів діяльності. Зокрема, управлінські функції наразі здійснюють не лише органи державної та місцевої влади, а й широке коло інших спеціально уповноважених суб'єктів.

Проблема, яка обговорюється, полягає в тому, що в науці та на практиці відбулася заміна термінів «державне управління» і «державне адміністрування» на «публічна адміністрація» і «публічне адміністрування» без належного урахування змістовного наповнення європейської адміністративно-правової концепції «public administration» [40, с. 123].

Науковий аналіз, проведений українськими вченими [37, с. 90] вказує на належне розуміння термінів «публічна адміністрація» і «публічне адміністрування», що створює основу для формування чіткого уявлення про сутність та перелік груп суб'єктів публічного адміністрування. У своїх дослідженнях науковці вже намагалися розкрити сутнісний зміст та структуру даних суб'єктів. Наприклад, О. М. Семеній [40, с. 118] відрізняє широке та вузьке розуміння понять «суб'єкт публічного адміністрування». У вузькому розумінні дані суб'єкти включають органи державної та місцевої влади, які здійснюють управлінську діяльність в інтересах суспільства. У широкому розумінні вони включають незалежних суб'єктів, які мають уповноваження на виконання управлінських функцій для реалізації публічного інтересу. Важливою виявляється ідея, що сутність суб'єктів публічного адміністрування найкраще розкривається через аналіз судової практики, пов'язаної із скаргами на рішення, дії та бездіяльність даних суб'єктів. Такий підхід допомагає краще зрозуміти їхню роль та функції у публічному управлінні, зокрема в контексті економічного адміністрування на місцевому рівні в Україні.

Приєднуюсь до вчених, які підтримують широкий підхід до розуміння суб'єктів публічного адміністрування (СПА), який відповідає європейській адміністративно–правовій концепції «public administration». У моїх уявленнях,

СПА включає в себе систему органів місцевого самоврядування, а також інших суб'єктів, які мають делеговані повноваження (на місцевому рівні) для здійснення публічного адміністрування та управління у економічній сфері функціонування вітчизняного суспільства. Проте, такий підхід призводить до проблеми універсального розуміння суб'єкта публічного адміністрування та ускладнює становлення однозначної наукової позиції щодо їхнього правового статусу як економічного конструкту. На мою думку, дана проблема обумовлена самою концепцією «public administration», яка відмовляється від моделі «державного управління» на користь широкої моделі сукупності суб'єктів, компетентних для здійснення публічного адміністрування.

Зазначене обумовлює, що потрібно розглянути базові ознаки, які дозволять визначити, які суб'єкти вважаються суб'єктами публічного адміністрування на місцевому рівні (СПА). З урахуванням позицій українських вчених щодо цих ознак, виділено наступні ключові характеристики досліджуваних суб'єктів [63]:

- СПА діють у межах адміністративно–правових відносин, що обумовлює широту їхньої структури, оскільки адміністративно–правові відносини вважаються поширеними та все проникаючими в суспільстві;
- СПА формуються відповідно до законодавства як типові суб'єкти або можуть стати такими за рахунок певних умов, що передбачені чинним законодавством, отже, вони мають правовий статус та автоматично входять до системи суб'єктів;
- вони здійснюють різні функції публічного адміністрування, такі як управління, втручання, сприяння та забезпечення, дотримуючись конституційних принципів та законодавства;
- діяльність СПА спрямована на забезпечення та відстоювання інтересів суспільства на місцевому рівні.

Розглянувши наукові роботи українських вчених та положення Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [41], визначимо, що місцеві державні адміністрації (МДА), які вважаються місцевими органами виконавчої влади (МОВВ), здійснюють виконавчу владу у різних адміністративно–

територіальних одиницях, що включають області, райони, міста, а також міста Київ та Севастополь (до 2014 р.). Вони виконують свої повноваження на територіях відповідних адміністративно–територіальних одиниць, а також можуть отримувати делеговані повноваження від відповідних рад. МДА входять до системи органів виконавчої влади і є частиною системи публічного управління та адміністрування на місцевому рівні в Україні.

Також важливо зазначити, що згідно з чинним законодавством України, зокрема законами «Про правовий режим воєнного стану» [42] та «Про військово–цивільні адміністрації» [43], і чинними військовими умовами (що погіршились після 24 лютого 2022 р) у нашій країні почали створюватись військово–цивільні адміністрації для виконання завдань Міністерства оборони та Міністерства внутрішніх справ в районах проведення воєнних операцій. Поняття «військово–цивільні адміністрації» визначено у відповідному законі України. Слід також зауважити, що у зв'язку із зростанням загроз безпеки та ризиків внаслідок воєнних по території України, створення військово-цивільних адміністрацій стало актуальним завданням для забезпечення ефективного управління та координації заходів у сфері оборони та безпеки, адже саме такий підхід сприяє забезпеченню оперативності та відповідності дій у військових та цивільних сферах, що досить критично у теперішній період загострення конфлікту та загроз із сторони супротивника національній безпеці нашої країни.

Розглядаючи більш детально суб'єкти публічного адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в розрізі системи місцевого самоврядування (МС) та специфічної ролі структурних підрозділів місцевого самоврядування (СПА) у ній, відзначено, що дана проблематика вже була об'єктом уваги українських вчених і вивчалася у контексті чинного законодавства щодо місцевого самоврядування в Україні. З огляду на наявність різноманітних підходів вчених і врахувавши положення Конституції України [39] та Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» [44], систему МС слід розглядати як важливу складову соціально–політичної системи країни, яка охоплює наступні складові: (рис. 2.4)

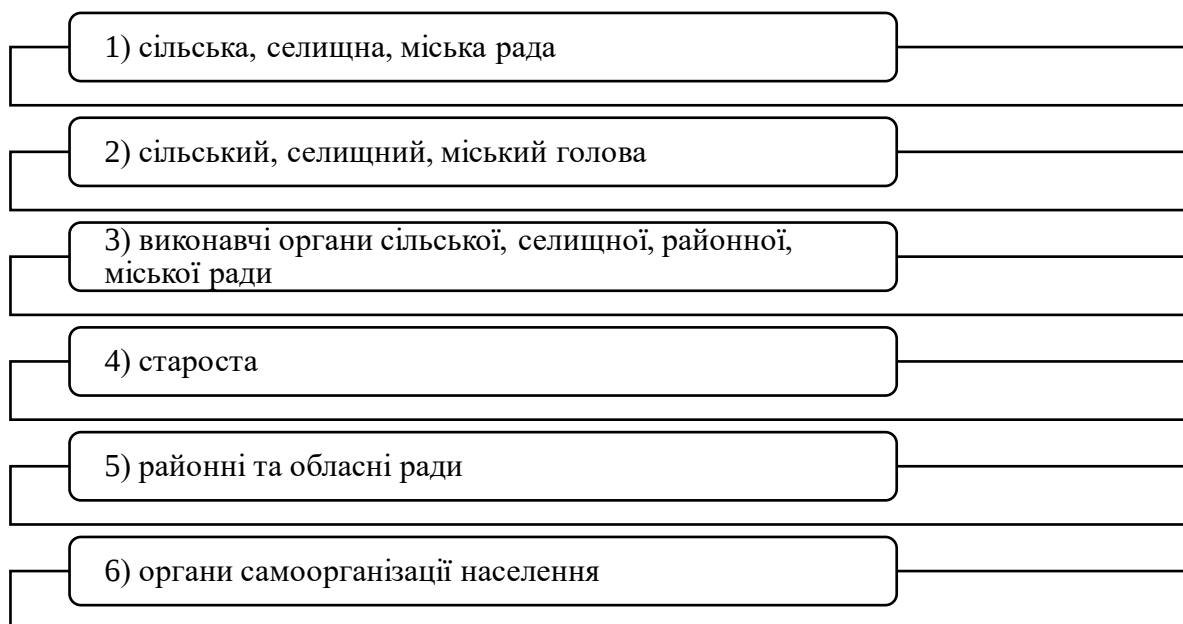

Рис.2.4. Суб'єкти публічного адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні
Джерело: розроблено автором на основі [44]

Сільська, селищна та міська рада в Україні вважаються представницькими органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади. Згідно з частиною 1 статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [44], ці органи виступають основними носіями функцій та повноважень місцевого самоврядування і здійснюють їх в інтересах та від імені громад, які вони представляють. Вони виконують функції, визначені Конституцією України, зазначеним законом та іншими нормативно–правовими актами. Основні компетенції сільської, селищної та міської рад в Україні включають широкий спектр функцій, спрямованих на забезпечення розвитку та добробуту територіальних громад, які вони представляють. Зауважено, що дані об'єднання займаються прийняттям рішень з питань місцевого значення, які стосуються життя і діяльності мешканців даної території. Крім того, ради мають повноваження з управління місцевим майном, в тому числі земельними ділянками та об'єктами комунальної власності та визначають правила використання землі, розвитку інфраструктури, а також регулюють питання житлово–комунального господарства на своїй території. Також ради відповідають за розробку та реалізацію програм соціального захисту населення,

забезпечення якісної освіти та охорони здоров'я, а також підтримки культурного та спортивного життя на місцевому рівні. Окрім цього до їх повноважень також відноситься контроль за виконанням своїх рішень та вимоги звітування від виконавчих органів місцевого самоврядування та установ, що діють на їх території.

Сільський, селищний та міський голова у контексті законодавства України вважаються головними посадовими особами на території відповідної громади. Вони обираються відповідною територіальною громадою через загальне, рівне та пряме виборче право шляхом таємного голосування. Голова виконує свої повноваження на постійній основі та очолює виконавчий комітет відповідної ради, а також керує засіданнями ради. Одне із ключових завдань сільського, селищного та міського голови полягає у забезпеченні виконання прийнятих рішень та програм, спрямованих на розвиток територіальної громади та забезпечення її потреб. Окрім того, вони відповідають за ефективне управління ресурсами громади, виконання рішень ради та виконавчого комітету, а також за проведення необхідних заходів для забезпечення розвитку і покращення життя мешканців. Зокрема, сільський голова виконує функції виконавчого органу ради у випадках, коли в сільських радах, які представляють громади до 500 жителів, було прийнято рішення не створювати виконавчий орган ради – це дозволяє забезпечити ефективне управління на рівні сільських громад і виконання необхідних функцій відповідно до законодавства.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських та районних у містах рад вважаються ключовими виконавчими органами на рівні територіальних громад. Згідно з ч. 2 ст. 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [44], дані органи створюються радами для забезпечення ефективного управління та реалізації функцій місцевого самоврядування. Виконавчі комітети, відділи, управління та інші структури, що створюються радами, відповідають за здійснення делегованих їм повноважень та виконання рішень рад, вони підзвітні та підконтрольні відповідним радам, а також органам виконавчої влади у разі делегування їм повноважень. Окрім цього, виконавчі органи здійснюють

управління справами територіальної громади, виконують рішення ради, забезпечують функціонування комунальних служб та виконують інші дії, спрямовані на розвиток та забезпечення потреб громади.

Староста, згідно зі статтею 14–1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [44], виступає обраною посадовою особою місцевого самоврядування, яка є членом виконавчого комітету відповідної сільської, селищної або міської ради. Дана посадова особа обирається мешканцями села, селища чи сільського поселення на строк 5 років шляхом таємного голосування в порядку, визначеному чинним законодавством. Староста виконує свої повноваження на постійній основі та забезпечує представництво інтересів місцевої громади на виконавчому рівні. Він вважається посередником між мешканцями території та органами місцевого самоврядування, адже забезпечує належну взаємодію та вирішення питань, що стосуються розвитку та благополуччя сільської, селищної чи міської території.

Районні та обласні ради вважаються органами місцевого самоврядування, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст. Згідно з частиною 2 статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [44], вони виступають органами місцевого самоврядування (ОМС), що діють в межах повноважень, визначених Конституцією України, зазначеним законом та іншими нормативно–правовими актами. Крім того, вони виконують повноваження, які їм передані сільськими, селищними та міськими радами.

Основними компетенціями районних та обласних рад у системі місцевого самоврядування вважаються вирішення питань, що стосуються розвитку та функціонування територіальних громад на відповідному рівні. Дані ради приймають рішення щодо соціально–економічного, культурного та інфраструктурного розвитку району або області, сприяють створенню умов для підвищення якості життя мешканців. Крім того, районні та обласні ради відповідають за розробку та здійснення програм та проектів, спрямованих на підтримку економічного зростання, розвиток соціальної сфери, охорону довкілля

та інфраструктурних об'єктів, а також здійснюють контроль за виконанням бюджетних програм і виділенням коштів на реалізацію різних проектів.

Районні та обласні ради мають повноваження приймати рішення з питань місцевого податкового та бюджетного регулювання, встановлювати податки та збори на своїй території, а також розподіляти бюджетні кошти між різними сферами діяльності. Окрім вище перерахованого, дані державні об'єднання сприяють розвитку місцевого самоврядування шляхом підтримки ініціатив громадян, забезпечуючи участь населення у процесах прийняття рішень та реалізації проектів, спрямованих на розвиток території. Відповідно до чинного законодавства про місцеве самоврядування в Україні [44], сільські, селищні, міські та районні ради мають право дозволяти мешканцям створювати органи самоорганізації населення – ці органи можуть бути різного рівня: від будинкових та вуличних до квартальних та більш широких. Вони наділяються частиною власної компетенції, фінансових ресурсів та майна з метою забезпечення участі мешканців у процесах самоврядування та розвитку їх територій. Зазначені органи самоорганізації населення зазвичай займаються різноманітними питаннями, що стосуються побуту та комфорту мешканців на підтримуваний їх території та включають в себе об'єднання мешканців для вирішення питань благоустрою, охорони навколишнього середовища, соціального захисту, культурних та освітніх ініціатив, сприяння розвитку малого підприємництва та інші справи, що стосуються місцевого співтовариства. Окрім того, дані органи – важливий інструмент участі громадян у вирішенні питань, що стосуються їхнього повсякденного життя та розвитку їхніх територій, адже саме вони сприяють активізації громадянського суспільства та зміцненню демократичних процесів на місцевому рівні.

Таким чином, на місцевому рівні в Україні суб'єктами публічного адміністрування в сфері економіки виступають місцеві органи влади, такі як міські, селищні та сільські ради, а також відповідні виконавчі органи. Їх компетенція включає розроблення та реалізацію місцевих економічних стратегій та програм, планування розвитку місцевих господарських секторів, підтримку та

розвиток місцевого підприємництва, створення сприятливих умов для інвестицій та економічного зростання на території, що їм підпорядкована. Крім того, вони здійснюють контроль за дотриманням законодавства у сфері економіки, надають консультації та послуги підприємствам і громадянам, а також співпрацюють з центральними владними органами з метою вирішення економічних питань на місцевому рівні.

Місцеві органи влади України здійснюють широкий спектр заходів з регулювання економічної діяльності в своїх регіонах. Заходи, які здійснюються цими органами, спрямовані на створення сприятливих умов для розвитку бізнесу, залучення інвестицій, підтримку місцевих підприємців та розвиток інфраструктури: (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

**Основні заходи регулювання економічної діяльності місцевих органів
влади України**

Суб'єкт регулювання	Об'єкти регулювання	Основні заходи
Сільська, селищна, міська рада	Підприємства	Прийняття місцевих програм розвитку економіки та залучення інвестицій
Сільський, селищний, міський голова	Установи	Надання адміністративних послуг, ліцензування та реєстрація
Виконавчі органи сільської, селищної, районної, міської ради	Організації	Контроль за дотриманням законодавства, підтримка малого і середнього бізнесу
Староста	Фізичні особи-підприємці	Вирішення питань місцевого значення, представництво інтересів жителів села або селища
Районні та обласні ради	Населення	Розробка і прийняття стратегій та програм соціально-економічного розвитку регіонів, контроль за їх реалізацією
Органи самоорганізації населення	Місцева громада	Активізація громадської участі у вирішенні питань місцевого значення, сприяння у розвитку локальних ініціатив

Джерело: розроблено автором

Проаналізувавши таблицю 2.1., зауважено, що сільські, селищні та міські ради займаються прийняттям програм економічного розвитку, які включають заходи щодо покращення бізнес-клімату та залучення інвестицій. Сільські,

селищні та міські голови забезпечують надання адміністративних послуг, включаючи ліцензування та реєстрацію підприємств. Виконавчі органи сільських, селищних, районних та міських рад контролюють дотримання економічного законодавства та надають підтримку малому та середньому бізнесу. Старости вирішують питання місцевого значення та представляють інтереси жителів села або селища. Районні та обласні ради розробляють та приймають стратегії і програми соціально-економічного розвитку регіонів, контролюють їх реалізацію. Органи самоорганізації населення активізують громадську участь у вирішенні питань місцевого значення та сприяють розвитку локальних ініціатив.

Важливою складовою економічного розвитку будь-якої країни є стабільність та зростання доходів місцевих бюджетів. Динаміка доходів місцевих бюджетів України за період з 2018 по 2024 рік відображає різноманітні економічні та соціально-політичні чинники, що впливають на регіональний розвиток та фінансову стійкість муніципалітетів. На рисунку 2.6 представлено дані щодо доходів місцевих бюджетів України у мільйонах гривень, що дозволяє простежити тенденції та зробити відповідні висновки про стан та перспективи розвитку місцевих фінансів у різних регіонах країни.

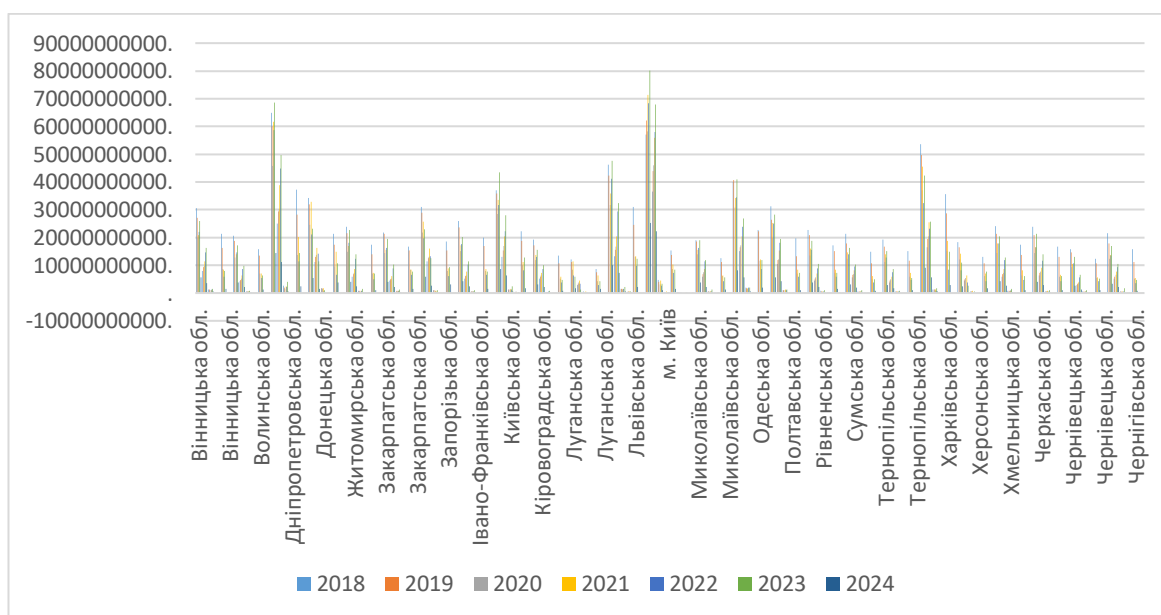

Рис. 2.6. Динаміка доходів місцевих бюджетів України, за період 2018 – 2024 рр., млн.грн
Джерело: розроблено автором на основі [56]

За аналізом динаміки доходів місцевих бюджетів України протягом періоду з 2018 по 2024 рік, спостерігалася загальна тенденція зростання доходів у більшості областей у перші роки дослідженого періоду. Однак в 2021 році помічено спад, який був частково відновлений у 2022-2023 роках. Але 2024 рік виділяється відносною нестабільністю, затримкою та різкими змінами у деяких регіонах.

Друга важлива річ полягає в регіональних відмінностях. Деякі області, такі як Київ та Львівська область, показали стабільне і значне зростання доходів. У той же час, Луганська та Донецька області зазнали значного зменшення через конфліктну ситуацію та економічні труднощі. Третій висновок стосується факторів впливу. Зміни в доходах місцевих бюджетів були обумовлені економічними чинниками, такими як: безробіття та промисловість, а також політичною нестабільністю та посиленням військового конфлікту.

Аналіз динаміки видатків місцевих бюджетів України за період 2018–2024 років також виступає ключовим елементом для розуміння фінансової політики та пріоритетів регіонального розвитку країни. Відображені на рисунку 2.7 дані у мільйонах гривень дають змогу оцінити, як змінювались витрати на різні сфери та потреби місцевих громад протягом цього періоду.

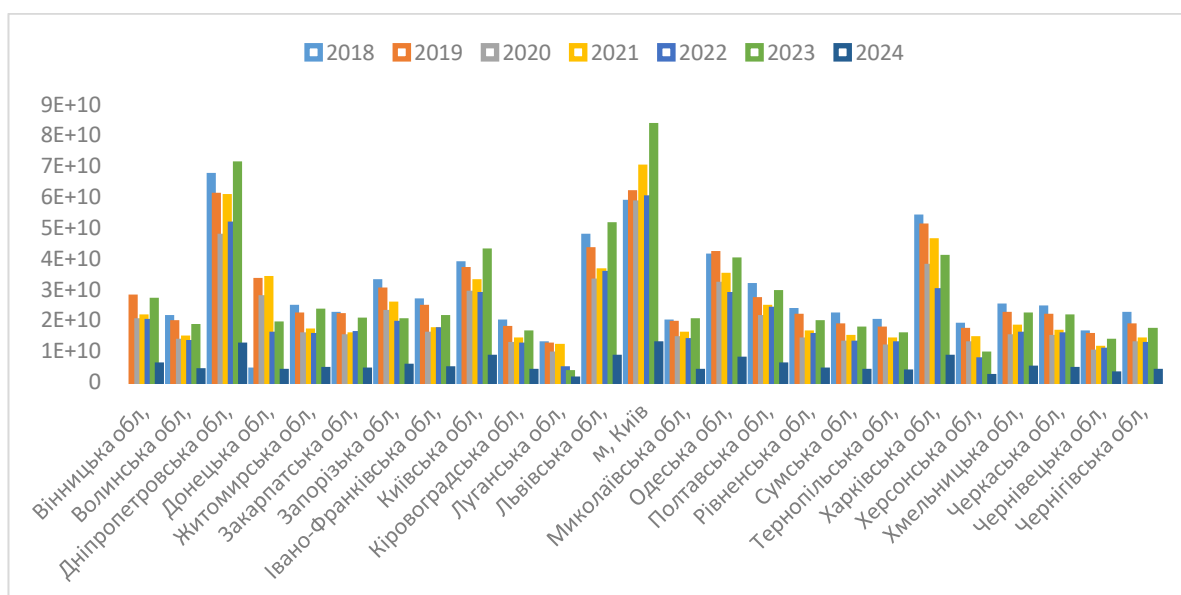

Рис. 2.7 Динаміка видатків місцевих бюджетів України, за період 2018 – 2024 рр., млн,грн
Джерело: розроблено автором на основі [57]

Проаналізувавши динаміку видатків місцевих бюджетів України за період з 2018 по 2024 рік, визначено, що на фоні загального економічного контексту, який охоплює такі фактори, як зміни у рівні інфляції, ставці безробіття, обсягів виробництва та інші, витрати місцевих бюджетів підпорядковані динаміці економічного розвитку та фінансових можливостей кожного конкретного регіону. Поглянувши на дані, зауважено, що деякі області, такі як Дніпропетровська, Львівська та місто Київ, переважно відзначаються стабільним зростанням видатків протягом розглянутого періоду - це було пов'язано з успішними інвестиційними проектами, розвитком місцевих підприємств або ефективним управлінням фінансовими ресурсами. Однак існують і регіони з відмітною варіабельністю витрат. Наприклад, Луганська та Донецька області, які стали свідками значного зниження видатків у 2021 році. Така динаміка була спричинена нестабільністю в області, великими видатками на соціальні потреби через конфліктну ситуацію чи іншими факторами.

Деякі області, такі як Волинська, Полтавська чи Чернівецька, відзначаються значними коливаннями у рівні видатків, що було пов'язано зі специфікою їхнього господарського розвитку, залежністю від певних галузей промисловості та недостатнім фінансуванням з боку центрального уряду. Крім того, є регіони, які не демонструють однозначної тенденції протягом розглянутого періоду, такі як Запорізька, Херсонська чи Черкаська області, де можливі як певні вибухи витрат у певні роки, так і їхнє значне зниження в інші.

Насамкінець, важливо відзначити, що загальна тенденція після 2022 року вказує на зниження видатків, що свідчить про адаптацію місцевих бюджетів до нових економічних умов та про перегляд стратегій фінансового управління.

На наступному етапі, на рисунку 2.8 представлено динаміку розподілу видатків місцевих бюджетів України на села за період 2018-2024 рр., виражену в мільйонах гривень. Аналіз даних дозволить виявити тенденції та зміни у фінансуванні сільських територій в різних регіонах країни.

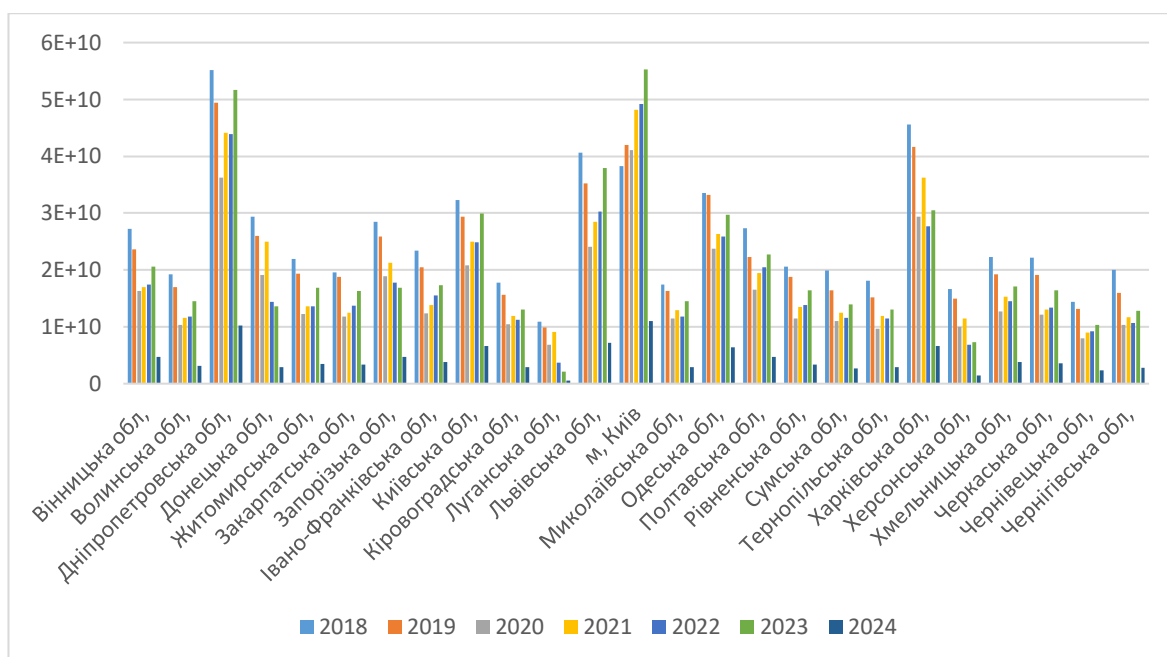

Рис. 2.8 Динаміка розподілу видатків місцевих бюджетів України на села, за період 2018 – 2024 рр., млн,грн
Джерело: розроблено автором на основі [57]

Проаналізувавши вище представлену динаміку розподілу видатків місцевих бюджетів України на села за період з 2018 по 2024 рік, відмітимо, що загалом, дані свідчать про значні коливання у видатках між різними областями, що відображає неоднорідність економічного розвитку та фінансової стабільності. Почнемо з Вінницької області, яка демонструє стабільний ріст видатків, особливо помітний після 2022 року, що вказує на покращення економічної ситуації або ефективне фінансове управління. Схожий тренд спостерігається у Волинській області, де видатки зросли значно у 2023 році порівняно з попередніми роками, насамперед, завдяки реалізації великих проектів та залученню іноземних інвестицій.

Дніпропетровська область, одна з найбільших за населенням та економічною активністю, демонструє постійне збільшення видатків, особливо помітне у 2024 році. Така динаміка була пов'язана з активним розвитком промисловості та інфраструктури. Водночас, Донецька область, яка знаходиться в зоні конфлікту, відзначається значним зниженням видатків у 2023 році, що свідчить про складнощі в економічному розвитку та необхідність перерозподілу ресурсів на соціальні потреби. Житомирська та Закарпатська області також

показують зростання видатків після 2022 року, що стверджує про стабілізацію економіки та збільшення фінансових можливостей. Запорізька область демонструє зниження видатків у 2023 році, що було викликано економічними труднощами та необхідністю скорочення бюджетних витрат.

Львівська область, як один з ключових економічних регіонів, стабільно збільшує видатки, що свідчить про активний розвиток інфраструктури та економіки. Місто Київ, яке є столицею та найбільшим містом України, відзначається значними видатками протягом усього періоду, з особливим акцентом на зростання у 2024 році - це відображає високу економічну активність та необхідність постійного фінансування великих проектів. Регіони, такі як Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська та Тернопільська області, також демонструють загальну тенденцію до зростання видатків, хоча й з певними коливаннями, що в результаті свідчити про поступове покращення економічної ситуації та збільшення інвестицій у місцеві проекти.

Відмітимо особливості Харківської області, де видатки значно збільшилися у 2023 році, що було пов'язано з реалізацією великих інфраструктурних проектів (внаслідок постійної руйнації через ракетні обстріли і бойові дії) та часткового покращення економічного клімату. Херсонська область, навпаки, демонструє зниження видатків після 2022 року, що може було викликано економічними труднощами (значна частина області знаходиться під окупацією) та необхідністю економії бюджетних коштів.

На наступному етапі ми дослідили рівень економічного розвитку регіонів, за рівнем:

- розподілу фінансів на економічні потреби; (рис. 2.9)
- виділення коштів на громадський порядок; (рис. 2.10).

Проведений аналіз динаміки видатків місцевих бюджетів України на економічні потреби за період 2018–2024 рр. демонструє значні коливання у фінансуванні різних областей, що мало безпосередній вплив на їхній економічний розвиток. Зокрема, у деяких регіонах спостерігається суттєве збільшення видатків, що сприятиме поліпшенню інфраструктури, розвитку

соціально-економічних проектів та підвищенню загального добробуту населення.

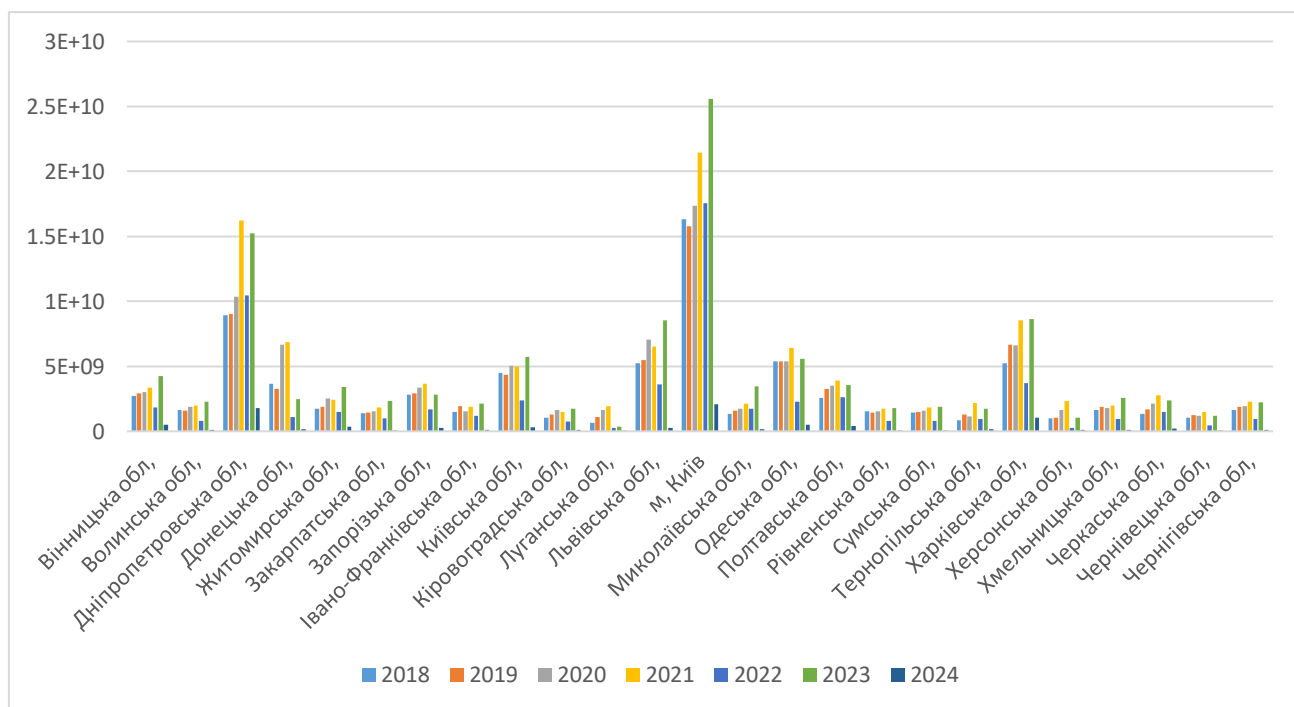

Рис. 2.9 Динаміка видатків місцевих бюджетів України на економічні потреби, за період 2018 – 2024 рр., млн,грн

Джерело: розроблено автором на основі [57]

Видатки Вінницької області зросли з 2,75 млрд грн у 2018 році до пікового значення в 4,27 млрд грн у 2023 році, що свідчить про значні інвестиції у місцевий розвиток. Волинська область також показала позитивну динаміку, зростаючи з 1,63 млрд грн у 2018 році до 2,3 млрд грн у 2022 році, хоча у 2024 році цей показник суттєво знизився. Дніпропетровська область показала особливо вражаюче зростання видатків, досягнувши піку у 2023 році з 15,2 млрд грн, що значно перевищує показники попередніх років [57].

Проте деякі області, такі як Донецька та Луганська, демонструють нестабільну динаміку видатків, що може бути пов'язано з поточним військовим конфліктом та іншими соціально-економічними проблемами. Наприклад, у Донецькій області видатки значно зросли у 2020 році, але згодом суттєво знизилися до 1,54 млрд грн у 2024 році. Подібна ситуація спостерігається і у Луганській області, де видатки зменшилися з 1,95 млрд грн у 2021 році до всього 23,5 млн грн у 2024 році [57].

Окремо варто відзначити Київ, де видатки зросли з 16,3 млрд грн у 2018 році до пікового значення у 25,6 млрд грн у 2023 році, що відображає значні інвестиції у столичний регіон. Подібна ситуація спостерігається у Харківській області, де видатки зросли з 5,25 млрд грн у 2018 році до 8,65 млрд грн у 2023 році.

Таким чином, розподіл видатків місцевих бюджетів значною мірою впливає на економічний розвиток областей. Регіони, які отримують стабільне та зростаюче фінансування, мають більші можливості для розвитку інфраструктури, реалізації соціально-економічних проектів та підвищення якості життя населення. Водночас нестабільність або зменшення фінансування в інших областях може призвести до стагнації або навіть погіршення економічної ситуації, що вимагає додаткової уваги з боку держави для вирівнювання регіонального розвитку.

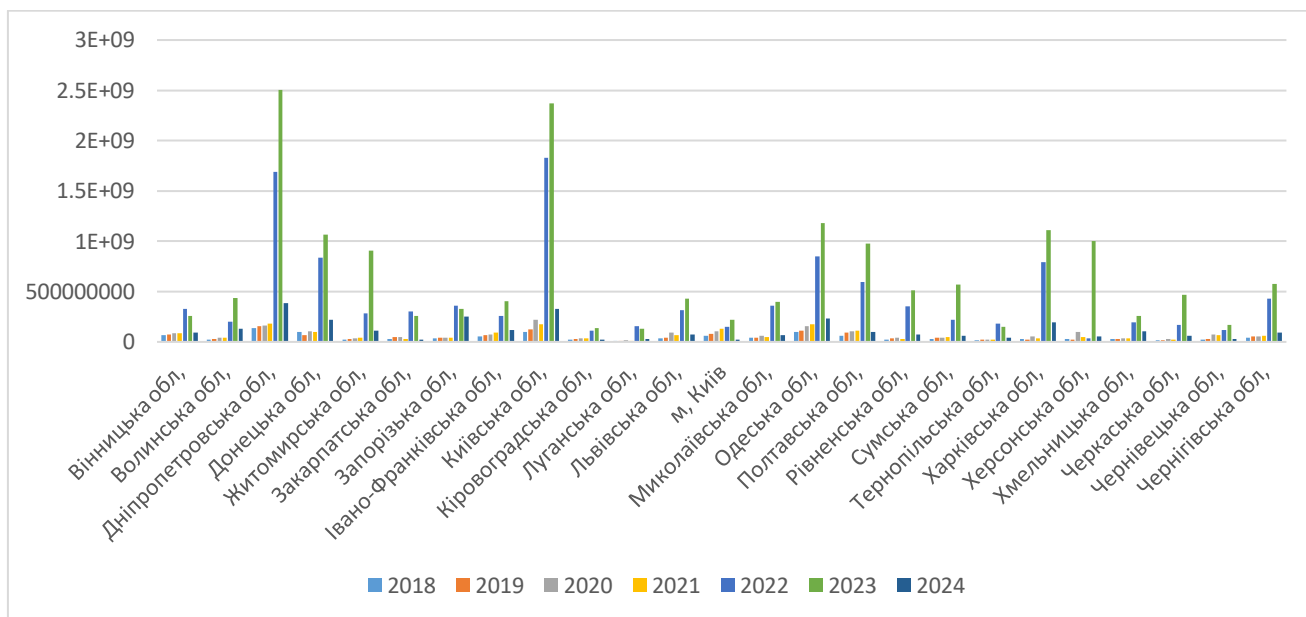

Рис. 2.10 Динаміка видатків місцевих бюджетів України на громадський порядок, за період 2018 – 2024 рр., млн,грн

Джерело: розроблено автором на основі [57]

Проведений аналіз динаміки видатків місцевих бюджетів України на громадський порядок за період 2018–2024 рр. відображає значні зміни у фінансуванні різних областей, які вплинули на рівень їхнього економічного розвитку. Деякі області показують значне зростання видатків, що сприяє поліпшенню умов життя та розвитку соціальної сфери.

Вінницька область відзначається стабільним зростанням видатків на громадський порядок з 67,4 млн грн у 2018 році до піку в 326,7 млн грн у 2022 році, хоча в подальшому цей показник суттєво зменшився. Волинська область також показує значний приріст видатків, зростаючи з 25,8 млн грн у 2018 році до піку в 438,8 млн грн у 2023 році.

Дніпропетровська область демонструє вражаючий ріст видатків, зростаючи з 139,6 млн грн у 2018 році до пікового значення в 2,5 млрд грн у 2023 році. Крім того, області, такі як Житомирська, Закарпатська та Запорізька, також показують стабільний ріст фінансування на громадський порядок протягом розглянутого періоду. Проте існують області, які відзначаються менш стабільними динаміками. Наприклад, Луганська область показує значне коливання видатків з 11,2 млн грн у 2018 році до 156,9 млн грн у 2020 році, а потім знову до 13,3 млн грн у 2024 році.

Загалом, розподіл видатків місцевих бюджетів на громадський порядок впливає на соціально-економічний розвиток областей. Стабільне та зростаюче фінансування сприяє покращенню інфраструктури та соціальних послуг, тоді як нестабільність у фінансуванні може призвести до затримок у реалізації проектів та загального погіршення якості життя населення.

Загалом, дані свідчать про те, що більшість областей України поступово збільшують свої видатки, що виступає позитивним сигналом про покращення економічної ситуації та зростання фінансових можливостей місцевих бюджетів. Однак, є регіони, які стикаються з економічними труднощами, що відображається у зниженні видатків або їхніх коливаннях - це підкреслює важливість цілеспрямованої державної підтримки та ефективного управління фінансовими ресурсами.

2.3. Проблемні аспекти публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні в умовах війни

Сучасні умови воєнного стану в Україні створюють серйозні виклики для публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні.

Військові конфлікти породжують не лише загрозу безпеці та стабільності, але й вимагають негайного та ефективного реагування з боку органів влади на всіх рівнях. Напружена ситуація в умовах війни змушує місцеві органи влади активно залучатися до розв'язання економічних проблем та забезпечення стабільності економічного розвитку своїх територій. Особлива увага звертається на підтримку місцевих підприємств, забезпечення робочих місць та соціальної стабільності населення, а також на здійснення ефективного контролю за економічною діяльністю в умовах обмежених ресурсів та загостреної необхідності у вирішенні проблем.

Перед вивченням впливу війни на систему публічного управління та адміністрування місцевого самоврядування в Україні, необхідно з'ясувати, як функціонувала ця система до конфлікту. Система місцевого самоврядування в Україні – це складне утворення, що включає в себе різноманітні елементи. Вона охоплює різні рівні влади та представницькі органи, через які реалізуються повноваження територіальних громад. Основне визначення цієї системи зазначено в ратифікованій Україною Європейській Хартії місцевого самоврядування [45, с. 97].

Система місцевого самоврядування включає такі складові як територіальні громади, ради (сільські, селищні, міські), голови цих рад, виконавчі органи, районні та обласні ради, а також органи самоорганізації населення. Зокрема, з 2014 року і по сьогодні місцеве самоврядування перебуває у процесі трансформації через реформу децентралізації влади в Україні.

Децентралізація – це процес передачі владних повноважень та бюджетних коштів від центральних органів державної влади до місцевих органів самоврядування [46, с. 78]. Метою даної реформи вважається забезпечення неперервної та ефективної комунікації між владою та громадою, наближення їх одне до одного та залучення жителів до безпосереднього управління справами держави. Для досягнення цих цілей створилась нова децентралізована модель місцевого самоврядування, яка базувалась на передачі більшої кількості повноважень та необхідних ресурсів на місцевий рівень. З метою впровадження

децентралізації, тоді основна потреба базувалась на сильній та ефективній системі місцевого самоврядування. Конституція України визначає місцеве самоврядування як право територіальної громади на самостійне вирішення питань місцевого значення в межах законодавства [47, с.9]. Децентралізація сприяла об'єднанню сільських, селищних і міських рад, утворивши потужні територіальні громади з більшими ресурсами та автономією. Умови війни підкреслили важливість даної реформи, дозволивши населеним пунктам спільно реагувати на складні проблеми, такі як міграція, продовольче забезпечення, відновлення інфраструктури і т. д. Децентралізована система дозволяє належним чином представляти інтереси населення через місцеву владу, а місцевим жителям дається можливість вирішувати деякі проблеми самостійно, не чекаючи на рішення з центрального рівня. [48, с.65] Такий підхід відповідає загальній меті реформи – зміцненню демократії шляхом посилення місцевого самоврядування. Успішне функціонування новоствореної системи підтверджує необхідність належної адміністративної організації, яка наділена чіткими законодавчими повноваженнями та відповідальністю [49, с.26].

Поточні досягнення в області децентралізації стали лише першими кроками на шляху до більш повного успіху, оскільки, згідно з «Аналітичним звітом за результатами оцінювання ефективності застосування окремих законодавчих актів щодо децентралізації влади в Україні», реформа ще не закінчена і потребує прийняття нових законів та внесення змін до існуючих [50].

Під час перших годин широкомасштабної війни в Україні, коли ввели воєнний стан, система децентралізації влади, а також досвід, набутий під час подолання кризи пандемії COVID–19, виявилися важливими для збереження ефективності діяльності державних та самоврядних інституцій. Президент України видав Указ про створення рад оборони при обласних та Київській міській державній адміністрації, а також у місцевих органах самоврядування. Одним з головних завдань було забезпечення максимальної підтримки та сприяння військовому командуванню в запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану. Також було зазначено про створення

військово—цивільних адміністрацій на територіях, де відбувалися активні бойові дії, що дозволило місцевим органам самоврядування продовжити свою роботу.

Згідно з законодавством, органи місцевого самоврядування здійснюють свої повноваження, передбачені Конституцією та іншими законами України, навіть у період воєнного стану. Військове командування разом із відповідними державними органами має забезпечити виконання заходів і повноважень, передбачених законом про правовий режим воєнного стану, для забезпечення оборони України та безпеки населення.

Військові адміністрації утворюються у населених пунктах, які можуть включати одне або кілька сіл, селищ або міст, де органи місцевого самоврядування або їхні виконавчі органи не виконують свої повноваження, передбачені Конституцією та законами України. Таке створення було обумовлене насамперед фактичним розпуском або відмовою від виконання своїх функцій, або невиконанням їхніх обов'язків, або припиненням повноважень згідно із законом [51].

Після введення воєнного стану, військове командування спільно з військовими адміністраціями почало вживати ряд заходів забезпечення правового режиму. Дані заходи включали [51]:

1. посилення охорони об'єктів державного значення;
2. введення трудової повинності для працездатних осіб;
3. використання потужностей та ресурсів підприємств;
4. примусове відчуження майна, яке перебувало у приватній або комунальній власності;
5. встановлення комендантської години;
6. введення особливого режиму в'їзду і виїзду;
7. перевірку документів у осіб;
8. заборону проведення мирних зборів, мітингів, походів та інших масових заходів;
9. регулювання роботи постачальників електронних комунікаційних мереж, поліграфічних підприємств, засобів масової інформації тощо;

10. інші заходи, які були необхідними в умовах воєнного стану.

У період війни органи місцевого самоврядування стали залучені до виконання додаткових завдань, які потребували швидкої та ефективної реакції. По-перше, вони були змушені налагоджувати співпрацю з військовими адміністраціями та військовим командуванням, узгоджувати порядок роботи та, за необхідності, розподіляти окремі повноваження – це дозволило ефективно організувати оборону населених пунктів та забезпечити необхідні ресурси для цього, а також активно інформувати населення про актуальну ситуацію з метою збереження життя та здоров'я громадян.

По-друге, велика проблема полягала в роботі з внутрішньо переміщеними особами, особливо у регіонах, що межують з Польщею, Молдовою, Угорщиною, Словаччиною, Румунією. Було важливо забезпечити реєстрацію відповідного статусу ВПО, надавати допомогу у вигляді розміщення та роздачі гуманітарної допомоги, оформлення виплат тощо. [52]

Окрім вище зазначених проблем, у зв'язку з активними воєнними діями в Україні, увага зосереджується на вирішенні різних державних інституційних проблем, які значно гальмують демократичний перехід до світових стандартів управління, зокрема європейських, особливо у контексті підвищення обороноздатності країни. Через військову агресію не вдалося завершити адміністративно-територіальну реформу, що призвело до зростання інституційних нерівностей у взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування на різних рівнях управління. Висловлюються пропозиції щодо згортання процесів децентралізації та посилення централізованої влади, як на період воєнного стану, так і у подальшій перспективі після війни.

На законодавчому рівні не врегульовано чіткий розподіл управлінських функцій між органами державної влади, місцевим самоврядуванням та громадськими інститутами – це ускладнює надання відповідних повноважень у сфері публічного управління та адміністрування.

Більше того, система військового обліку в країні, в тому числі формування мобілізаційного резерву, фактично не переглядалася після набуття незалежності – це означає, що органи державної влади, місцевого самоврядування та громадські інститути не були належним чином залучені до цього процесу. Навіть правові аспекти функціонування інституту територіальної оборони, який був створений незадовго до початку повномасштабного вторгнення росії на територію України, були майже не врегульовані, що в результаті призвело до необхідності прийняття необхідних нормативно–правових актів вже під час воєнних дій та введення воєнного стану.

Загалом, внутрішні проблеми посилюються через різноманітні випадки корупції та наявність інституційних дисфункцій, які перешкоджають ефективній роботі органів управління та адміністрування. Часто маємо справу з випадками зловживань у службі, особливо це стосується ухилення від сплати податків, нечесного розподілу гуманітарної допомоги, нелегального використання земельних ресурсів, незаконного виїзду чоловіків призовного віку за кордон та іншого.

Отже, така ситуація вимагає підвищення ефективності управління на основі впровадження інституційних стандартів, які характерні для розвинених демократичних країн. Передусім це стосується нових підходів до стратегічного планування розвитку держави та її регіонів. У ситуації війни, місцеві органи управління здійснюють свої функції в різних форматах в залежності від обставин у регіоні, але важливо забезпечувати ефективне виконання своїх обов’язків.

Висновки до 2 розділу

Система публічного управління і адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні сягає коренів в період після отримання незалежності в 1991 році. У цей період виникла потреба в створенні ефективної системи управління економікою на рівні місцевих територій. З початку незалежності були прийняті закони, які визначали порядок утворення і функціонування органів місцевого самоврядування та давали їм компетенції у сфері економічного

розвитку територій. Суб'єктами публічного адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні вважаються місцеві ради та виконавчі органи, які здійснюють управління економічними питаннями на території відповідного суб'єкта. Їхні компетенції включають розроблення та реалізацію програм економічного розвитку, забезпечення підтримки малих і середніх підприємств та здійснення контролю за використанням бюджетних коштів у сфері економіки.

Проблемні аспекти публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні умовах війни включають затримки у впровадженні економічних реформ, недостатню ефективність управління фінансовими ресурсами, відсутність координації між різними рівнями управління та інші. Військові конфлікти створюють додатковий тиск на економіку та вимагають швидкого реагування та адаптації управлінських структур до нових умов.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ

3.1. Загальна характеристика діяльності Одеської районної ради

Одеська районна рада Одеської області (рис. 3.1) (ЄДРПОУ: 43995888) вважається органом місцевого самоврядування, що здійснює управління на рівні району в Одеській області. Організація зареєстрована за адресою: 65107, Одеська область, місто Одеса, вулиця Канатна, будинок 83. Запис в Єдиному державному реєстрі (ЄДР) підтверджує цю адресу, хоча також зазначається інша адреса: 65012, Організація має статус «Зареєстровано», і дата її реєстрації – 30 грудня 2020 року. Номер реєстраційного запису – 10055613400000765.

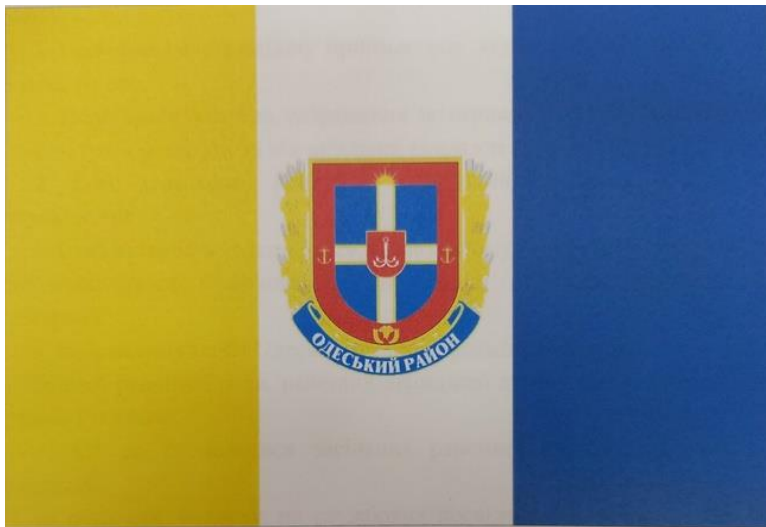

Рис. 3.1. Герб Одеської районної ради

Джерело: [58].

Одеська районна рада вважається органом місцевого самоврядування, що представляє інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст району. Одеський район було створено 17 липня 2020 року внаслідок адміністративно-територіальної реформи. До складу Одеського району входять 22 територіальні громади: (табл. 3.1)

Адміністративний склад Одеської районної ради

Міські громади	Селищні громади	Сільські громади
Біляївська міська Одеська міська Теплодарська міська Чорноморська міська Южненська міська	Авангардівська селищна Великодолинська селищна Доброславська селищна Овідіопольська селищна Таїровська селищна Чорноморська селищна	Великодальницька сільська Вигодянська сільська Визирська сільська Дальницька сільська Дачненська сільська Красносільська сільська Маяківська сільська Нерубайська сільська Усатівська сільська Фонтанська сільська Ясківська сільська

Джерело: розроблено автором на основі [58].

Віталій Дмитрович Барвіненко вважається уповноваженою особою, підписантом і керівником Одеської районної ради. У своїй діяльності рада також пов'язана з іншими організаціями, будучи засновником у двох організаціях і маючи три записи щодо правонаступництва - це свідчить про активну участь ради у місцевому управлінні та розвиток мережі співпраці з іншими установами. Основний вид діяльності Одеської районної ради визначено як «Державне управління загального характеру» (код КВЕД 84.11). Зазначена діяльність охоплює широкий спектр управлінських функцій, що охоплюють розробку та впровадження політик, контроль за виконанням законодавства, надання адміністративних послуг населенню та забезпечення місцевого розвитку. Таким чином, рада виконує ключові завдання з управління районом та підтримання соціально-економічного добробуту громади.

Одеська районна рада включена до реєстру неприбуткових установ та організацій на підставі рішення № 2115534600117 від 30 квітня 2021 року. Дата включення до реєстру та присвоєння ознаки неприбутковості також 30 квітня 2021 року. Ознака неприбутковості – 0031, що відповідає бюджетним установам означає, що рада здійснює свою діяльність без мети отримання прибутку та спрямовує всі кошти на виконання завдань і функцій, передбачених законодавством.

Контролюючий орган Одеської районної ради - Головне управління Державної податкової служби в Одеській області (код ЄДРПОУ 44069166). Дане управління здійснює нагляд за дотриманням податкового законодавства, забезпечує прозорість і підзвітність фінансової діяльності ради. Контактна інформація ради включає телефонний номер +38 (050) 917-99-90, що дозволяє громадянам та іншим організаціям зв'язатися з радою для вирішення різноманітних питань, пов'язаних із місцевим самоврядуванням.

Структура управління Одеською районною радою складна та має багато відділів та підрозділів, кожен з яких відповідає за певні сфери діяльності та функції в місті. Нижче на рисунку 3.2, проілюстровано основні відділи та підрозділи в структурі управління Одеською районною радою.

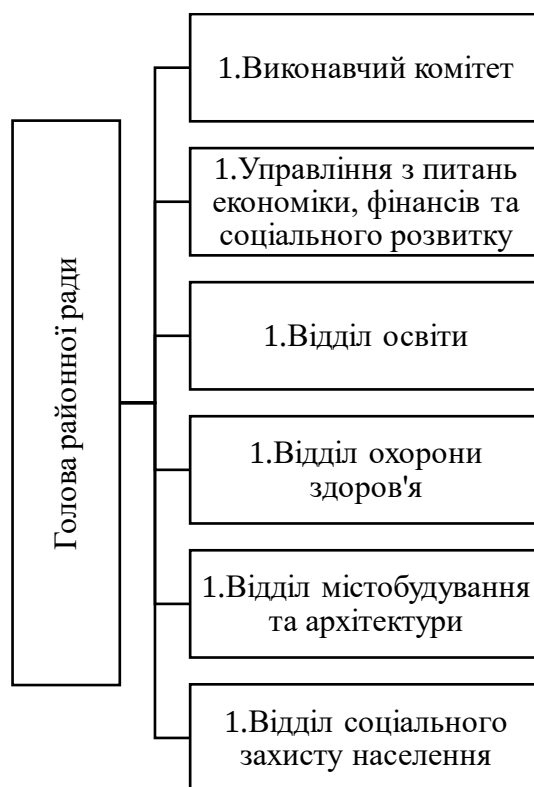

Рис. 3.2. Структура управління Одеською районною радою
Джерело: [58].

Структура управління Одеською районною радою вважається ключовим механізмом організації та координації діяльності місцевої влади в різних сферах життєдіяльності міста. Здійснення функцій управління відбувається через різні

структурні підрозділи, кожен з яких відповідає за конкретні аспекти розвитку та функціонування міста. (табл. 3.2)

Голова районної ради, виконавчий комітет та відділи з питань економіки, фінансів, соціального розвитку, освіти, охорони здоров'я, містобудування та архітектури, а також соціального захисту населення – це лише декілька з ключових елементів структури, які забезпечують координацію та розвиток міста на всіх рівнях. Така структура дозволяє ефективно вирішувати різноманітні завдання та проблеми, що виникають у місті, сприяючи його стабільному розвитку та підвищенню якості життя мешканців.

Таблиця 3.2

Основні повноваження підрозділів Одеської районної ради

Підрозділ	Основні повноваження
Голова районної ради	- Керівництво роботою районної ради - Представництво районної ради в органах влади та установах
Виконавчий комітет	- Виконання рішень районної ради - Забезпечення реалізації програм розвитку району
Відділ освіти	- Організація навчального процесу в закладах освіти - Здійснення контролю за дотриманням законодавства у сфері освіти
Відділ охорони здоров'я	- Забезпечення функціонування закладів охорони здоров'я та медичного обслуговування населення
Відділ містобудування та архітектури	- Регулювання та контроль за будівельною діяльністю в межах району - Розроблення та впровадження планів розвитку містобудівних об'єктів
Відділ соціального захисту населення	- Надання соціальної допомоги та підтримки населенню, що перебуває у складних життєвих обставинах - Реалізація програм соціального розвитку

Джерело: розроблено автором на основі [58]

Основні повноваження підрозділів Одеської районної ради відображають комплексний підхід до публічного управління та адміністрування в сфері економіки. Голова районної ради здійснює керівництво роботою районної ради та представляє її в органах влади, забезпечуючи таким чином координацію між різними рівнями адміністративного управління та ефективне виконання рішень. Виконавчий комітет відіграє ключову роль у реалізації програм розвитку району, що сприяє економічному зростанню та підвищенню добробуту населення. Таким

чином, керівництво та координація з боку голови та виконавчого комітету забезпечують стратегічне планування та ефективне управління ресурсами району.

Робота спеціалізованих відділів, таких як відділ освіти, відділ охорони здоров'я, відділ містобудування та архітектури, а також відділ соціального захисту населення, сприяє всебічному розвитку району. Відділ освіти забезпечує якісну освіту, що виступає основою для підготовки кваліфікованих кадрів, необхідних для розвитку економіки. Відділ охорони здоров'я відповідає за медичне обслуговування, що впливає на загальний рівень здоров'я та працездатності населення. Відділ містобудування та архітектури регулює будівельну діяльність, створюючи умови для економічного зростання через розвиток інфраструктури. Відділ соціального захисту населення реалізує програми соціальної підтримки, що сприяє зменшенню соціальної нерівності та підтримці вразливих верств населення.

Одеська районна рада, як орган місцевого самоврядування, взаємодіє з різними організаціями та установами як одержувач фінансових транзакцій у рамках своєї діяльності. Зазначені транзакції охоплюють отримання коштів від державного бюджету, передачу коштів від інших органів чи установ, а також здійснення інших фінансових операцій у контексті виконання своїх повноважень. Нижче на рисунку 3.3, проілюстровано динаміку фінансових транзакцій, здійснюваних Одеською районною радою як одержувачем.

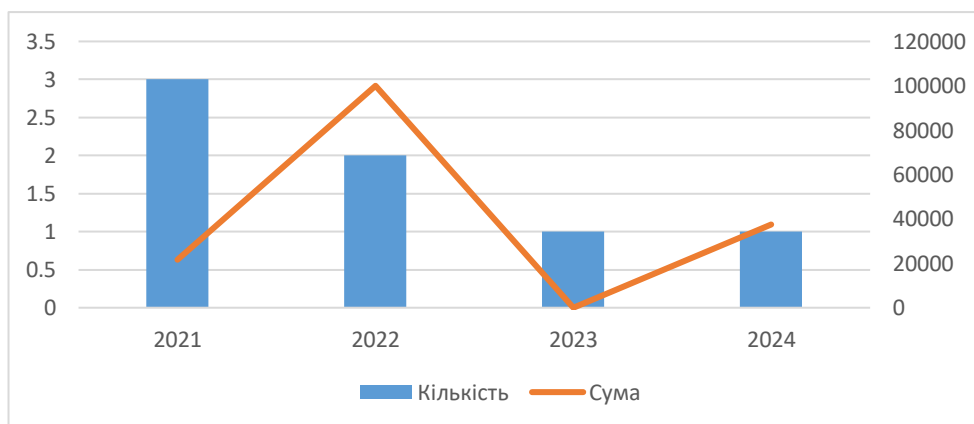

Рис. 3.3. Динаміка фінансових транзакцій, здійснюваних Одеською районною радою як одержувача за період 2021 – 2024 рр., тис. грн

Джерело: розроблено автором на основі [58].

Протягом чотирьох років, від 2021 до 2024, Одеська районна рада, як одержувач фінансових коштів, здійснювала ряд транзакцій, які відображаються у вказаних даних. Зазначені транзакції становлять важливу частину фінансової діяльності району, що має велике значення для забезпечення функціонування місцевого самоврядування та реалізації різноманітних програм і проектів на користь місцевих громад та жителів.

Перш за все, варто відзначити динаміку фінансових транзакцій районної ради протягом зазначеного періоду. У 2021 році сума транзакцій становила 21701 тис. грн. Протягом наступних років спостерігався коливання цієї суми: у 2022 році вона раптово зросла до 100001 тис. грн, а у 2023 році впала до мінімального значення – лише 1 тис. грн. Однак у 2024 році відбувся певний підйом, і сума транзакцій склала 37500 тис. грн. [58]. Такий різноманітний характер фінансових операцій свідчить про зміни у стратегії фінансового управління та реорганізацію фінансових потоків районної ради з року в рік.

Подальший аналіз включав вивчення кількості здійснених транзакцій - це також важливий показник, оскільки він відображає активність фінансової діяльності районної ради. З 2021 по 2023 рік кількість транзакцій суттєво змінювалася: з 3 у 2021 році до 100001 у 2022 році, а потім раптово спадала до 1 у 2023 році. [58].

На наступному етапі було досліджено аналогічну динаміку, але вже у розрізі Одеської районної ради, як платника: (рис. 3.4)

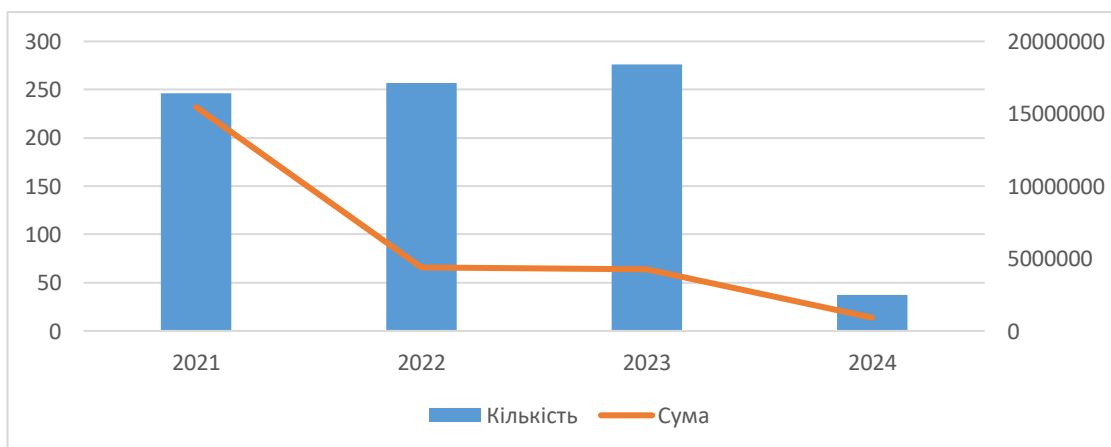

Рис. 3.4. Динаміка фінансових транзакцій, здійснюваних Одеською районною радою як платника за період 2021 – 2024 рр., тис. грн
Джерело: розроблено автором на основі [59].

Як видно з рис. 3.4, протягом чотирьох років, від 2021 до 2024 року, Одеська районна рада як платник здійснювала ряд фінансових транзакцій, що відображаються у вище вказаних даних. Зазначені транзакції виступають важливою складовою фінансової діяльності району і відображають здійснення платежів за різними напрямками діяльності, такими як соціальний захист, організація освіти, розвиток інфраструктури та інші. Загальна сума фінансових транзакцій, здійснених районною радою протягом зазначеного періоду, суттєво коливалася. У 2021 році сума становила 15464418,99 тис. грн, що відображає значний обсяг фінансових зобов'язань району у цьому періоді. Проте у наступні роки, 2022 та 2023, сума транзакцій зменшилася і склала відповідно 4369149,53 та 4250048,12 тис. грн [58]. Такий спад свідчив про раціоналізацію фінансової діяльності районної ради у зазначені роки. У 2024 році спостерігається ще більше значне зменшення суми транзакцій до 920479,31 тис. грн, що було пов'язано зі змінами в бюджетних призначеннях та частковою реорганізацією фінансової політики району. Крім того, слід звернути увагу на кількість здійснених транзакцій. У 2021 році було здійснено 246 транзакцій, що вказує на високу активність фінансової діяльності районної ради. У наступні роки, 2022 та 2023, кількість транзакцій зросла до 257 та 276 відповідно, вказавши на збільшення обсягу роботи у цих періодах. Однак у 2024 році кількість транзакцій різко зменшилася до 37, що стало результатом змін у фінансовій стратегії та скорочення обсягів діяльності районної ради [58].

Загальною тенденцією було визначено те, що Одеська районна рада впроваджує стратегії ефективного управління фінансовими ресурсами, що дозволяє оптимізувати витрати та забезпечувати раду необхідним обсягом грошових ресурсів. Відповідно до норм законодавства України та враховуючи введення воєнного стану, було утворено Координаційний штаб «Save lives» при Одеській районній раді. Його створення має на меті забезпечити ефективне управління та координацію допомоги в гуманітарній та соціальній сферах. Штаб отримав повноваження здійснювати оперативну взаємодію з органами влади,

міжнародними та іншими суб'єктами для забезпечення необхідної допомоги населенню району та іншим територіям за необхідності.

Цільове завдання Координаційного штабу полягає в забезпеченні координації та контролю за збором, розподілом та видачею гуманітарної допомоги. Він відповідає за організацію отримання та розподілу цих ресурсів, забезпечуючи взаємодію з різними органами влади, міжнародними установами та благодійними організаціями. Такий підхід дозволяє ефективно виконувати завдання щодо забезпечення потреб населення у гуманітарній допомозі в умовах екстремальних обставин.

Для отримання гуманітарної допомоги громадяни можуть звернутися до Координаційного штабу шляхом надсилання офіційного листа або заповнення відповідної заявки. Штаб веде ділові переговори з поданням готових рішень, готує документи та надає підтримку у розподілі гуманітарної допомоги відповідно до потреб населення та норм законодавства України. [60]

Тож, Одеська районна рада виступає як ключовий орган місцевого самоврядування, що забезпечує представництво та захист інтересів громадян у важливих аспектах їхнього життя та розвитку території. Її діяльність охоплює широкий спектр питань, від управління та розвитку соціальної інфраструктури до забезпечення економічного зростання та підтримки культурного життя. Рада виконує свої повноваження у співпраці з іншими органами влади та місцевими громадами з метою забезпечення стабільного та гармонійного розвитку району.

3.2. Механізм організації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді

В Одеській районній раді ефективно публічне управління та адміністрування в сфері економіки виступає ключовим елементом для забезпечення сталого розвитку та процвітання району. З урахуванням важливості економічного потенціалу та впливу, який він має на якість життя мешканців, районна рада веде систематичну діяльність з розробки та впровадження стратегічних програм економічного розвитку. Ключове завдання полягає у

наданні підтримки підприємництва, залучення інвестицій та створення сприятливих умов для розвитку бізнесу, а дієве публічне управління сприяє формуванню конкурентоспроможної економіки, що забезпечує стійкий розвиток та покращення якості життя у всіх сферах життєдіяльності районного населення.

Одеська районна рада Одеської області вважається ключовим органом місцевого самоврядування, який відстежує та забезпечує виконання інтересів територіальних громад різних населених пунктів Одеського району. Згідно з законодавством України, Рада – юридична особа з відповідним статусом, обов'язковість виконання рішень якої розповсюджується на всі структури влади, підприємства та громадян, які перебувають на території району. Загальний склад Ради складається з 64 депутатів, які представляють інтереси своїх виборців та територіальних громад.

У своїй діяльності Рада керується Конституцією та законами України, а також власним Регламентом [61], який визначає порядок скликання сесій, утворення органів ради, прийняття рішень та багато інших процедур, пов'язаних з роботою органу. Діяльність Ради забезпечується роботою сесій, голови та заступників голови Ради, постійних комісій, виконавчого апарату та депутатів. Рада також має право затверджувати структуру та чисельність виконавчого апарату, визначати витрати на своє утримання та діяльність. В межах своїх повноважень Рада приймає рішення та контролює їх виконання, забезпечуючи таким чином ефективне функціонування та розвиток Одеського району.

Управління економікою в Одеській районній раді виступає ключовим аспектом діяльності органу місцевого самоврядування. З метою забезпечення ефективного функціонування економічних процесів та сприяння розвитку громади, районна рада впроваджує широкий спектр заходів та програм. Одним із важливих напрямків діяльності виступає публічне управління та адміністрування в сфері економіки, яке спрямоване на створення сприятливого бізнес-середовища, підтримку підприємництва та інвестиційної діяльності, а також регулювання економічних процесів на місцевому рівні. (табл. 3.3)

Механізм публічного управління в сфері економіки в Одеській районній раді

Аспект управління	Основні завдання та функції
Планування та розвиток економіки	Розробка та впровадження стратегічних планів економічного розвитку району. Підтримка ініціатив у сфері інвестицій та розвитку малих та середніх підприємств.
Підтримка бізнесу та підприємництва	Надання консультацій та інформаційної підтримки підприємствам. Стимулювання розвитку підприємницької діяльності через програми підтримки та кредитування.
Регулювання економічних відносин	Контроль за дотриманням законодавства у сфері економіки та підприємництва. Встановлення механізмів регулювання цін та тарифів на місцевому рівні.
Стимулювання інвестиційної діяльності	Привертання інвестицій для реалізації важливих проектів та інфраструктурних ініціатив. Підтримка розвитку інвестиційної інфраструктури та створення сприятливих умов для інвесторів.
Партнерство та співпраця	Взаємодія з місцевими підприємствами, громадськими організаціями, а також іншими місцевими та державними органами з метою спільного розвитку економіки та підтримки підприємницької ініціативи.

Джерело [58]

Згідно з даними рішення «Про затвердження програми соціально-економічного та культурного розвитку Одеського району Одеської області на 2022 рік» (Додаток А) Прогнозоване виконання бюджету на 2021 рік для Одеського району передбачалося на рівні 13 910,3 млн грн - це становить приблизно 61,3% від обсягу місцевих бюджетів усієї області, який склав 20 794,7 млн грн. [58]. Проте, за попередніми прогнозними розрахунками, невиконання прогнозувалося у трьох громадах: Нерубайській ТГ, Визирській ТГ та Усатівській ТГ, на суму відповідно 20,0 млн грн., 10,0 млн грн. та 2,0 млн грн. Щодо виконання бюджетів громад району на 1 грудня 2021 року, за 11 місяців надійшло 11 942,6 млн грн до місцевих бюджетів району (лише податки, без трансфертів), що забезпечило виконання плану на 102,7%. Додатково до плану надійшло 319,0 млн грн, що складає 117,4% від плану за той же період року 2020. План із 22 бюджетів громад за 11 місяців виконали 18 громад, де 7 громад уже виконали річні плани на 2021 рік, а 11 виконали плани за 11 місяців [58]. Не забезпечено виконання 4-х бюджетів, що складає 18% їх загальної кількості.

Спостерігається позитивна динаміка зростання надходжень до бюджетів громад району порівняно з минулим роком.

Головним бюджетоутворюючим податком є податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), який склав 56,4% від усіх надходжень до бюджетів громад району. Всі бюджети громад району отримали 6 705,3 млн грн від цього податку, що забезпечило виконання плану на 101,1% [58]. Таким чином, бюджети громад району продемонстрували певний рівень стабільності та позитивну тенденцію у збільшенні надходжень.

Два бюджети громад, зокрема Визирська і Доброславська, не забезпечили виконання плану, що становить 96,1% та 97,8% відповідно. Натомість, інші громади, такі як Дачненська, Чорноморська селищна, Великодальницька, Ясківська, Біляївська та Фонтанська, продемонстрували значний темп росту, досягнувши 186,3%, 155,5%, 144,1%, 137,9%, 133,3% та 133,6% відповідно [58].

Щодо різних видів податків, таких як податок на землю, єдиний податок та податок на нерухоме майно, варто відзначити, що деякі громади досягли високого виконання плану, як от 104,6% для єдиного податку, тоді як інші виявили невелике відхилення від плану, наприклад, Визирська та Ясківська громади.

У цілому, Одеський районний бюджет показав вражаючі результати, перевищуючи план в 682,6% [58]. Фінансування видатків було здійснено в повному обсязі, при цьому відсутній кредиторський борг. У 16 з 22 територіальних громад Одеського району були створені Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП). Проте у 6 громадах такі центри ще не утворені: Великодальницькій, Вигодянській, Дальницькій, Дачненській, Нерубайській сільських та Чорноморській селищній рада. У всіх цих ЦНАПах громад надаються послуги виконавчих органів відповідних рад, а також послуги соціального характеру, включаючи ті, які визначені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 року № 523. Деякі з них надають послуги Одеської обласної державної адміністрації та Одеської районної державної адміністрації.

Послуги центрів обслуговування відвідувачів та дозвільні документи надаються лише в деяких ЦНАПах. Зокрема, це стосується 11 територіальних громад Одеського району, де вказані ЦНАПи пропонують широкий спектр послуг, в тому числі дозвільні документи та послуги центрів обслуговування відвідувачів.

Районні програми, які реалізувались у Одеській районній раді[58]:

1. Програма розвитку земельних відносин та охорони земель в Одеському районі на період 2022-2025 років.
2. Програма сприяння розвитку міжнародної та інвестиційної діяльності Одеського району на 2022-2023 роки.
3. Соціальна програма «Наші діти» на період 2021-2024 років.
4. Програма взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Одеського району на 2022 рік (яка стала продовженням Програми на 2021 рік).
5. Програма цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки Одеського району на період 2022-2025 років.
6. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Одеського району Одеської області на 2022 рік.

У рамках Механізму організації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді передбачено розвиток реального сектору економіки, зокрема промисловості. Пріоритетні напрямки на 2022 рік включали:

- відновлення та стабілізація промислового виробництва з подальшим стабільним розвитком;
- модернізація та технологічне оновлення виробництва з впровадженням сучасних енерго- та ресурсозберігаючих технологій;
- розвиток видів діяльності з вищою доданою вартістю;
- забезпечення оптимальної митної політики для стимулювання виробничого та інноваційного потенціалу;
- підвищення якості та конкурентоспроможності продукції;

- диверсифікація ринків збуту.

Для досягнення цих цілей передбачені ключові кроки, такі як сприяння у відновленні хімічної та нафтохімічної галузей, відновлення функціонування промислових підприємств, модернізація виробництва та залучення іноземних інвестицій. Очікувані результати включають зростання продуктивності промислового виробництва, інтеграцію в світові та євроінтеграційні процеси, зростання конкурентоспроможності та створення рівних умов для експортованої та імпортованої продукції.

У рамках даного механізму в сфері економіки в Одеській районній раді надається пріоритетне значення регуляторній політиці та розвитку підприємництва. На 2022 рік було визначено наступні пріоритетні напрямки [58]:

- підтримка державних важелів впливу на розвиток малого та середнього підприємництва;
- створення сприятливих умов для розвитку підприємництва;
- вдосконалення правового врегулювання господарських та адміністративних відносин.

Для досягнення цих цілей передбачались наступні ключові кроки:

- сприяння впровадженню законодавчих нововведень для підтримки малого та середнього бізнесу.
- координація та надання консультаційної підтримки регуляторним органам.

Очікувані результати включали підвищення грамотності громадян у сфері підприємництва, посилення розвитку якісного виробництва, збільшення кількості суб'єктів господарювання та дотримання принципу прозорості та врахування громадської думки у прийнятті регуляторних актів.

В даному секторі, значну роль в раді, було відведено значне місце агропромисловому комплексу. На 2022 рік визначені пріоритетні напрямки [58]:

- підвищення ефективності аграрної галузі шляхом впровадження сучасних технологій виробництва;

- підвищення використання зрошувальних земель та родючості ґрунтів;

- створення сучасної селекційно-насінницької бази та розвиток кооперації в сільському господарстві.

Для досягнення цих цілей передбачені наступні ключові кроки:

- забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на ринках;

- раціональне використання природних ресурсів та розвиток зрошувального землеробства;

- підвищення рівня життя сільського населення та сприяння розвитку малого бізнесу в аграрному секторі.

Очікувані результати включають зростання виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення урожайності культур, стабілізацію поголів'я тварин, розвиток інфраструктури аграрного ринку та збереження родючості ґрунтів.

В районній раді також було акцентовано увагу на розвитку транспортної інфраструктури та морегосподарського комплексу. На 2022 рік були визначені наступні пріоритетні напрямки [58]:

- створення стійкої інфраструктури та підтримка індустріалізації та інновацій.

- забезпечення доступності та безпеки транспортних послуг.

- інтеграція вітчизняної транспортної системи до європейської та міжнародної.

Для досягнення цих цілей передбачались наступні ключові кроки [58]:

- ремонт та модернізація транспортної інфраструктури, зокрема залізниць та морських портів;

- завершення будівництва і реконструкція мостів та автомобільних доріг;

- розвиток інтелектуальних транспортних систем та систем управління безпекою дорожнього руху;

– підвищення екологічності та енергоефективності транспортних засобів.

Очікувані результати включали поліпшення якості та безпеки транспортних послуг, збільшення пропускної спроможності та конкурентоспроможності морських портів, а також покращення інфраструктури та комфорту для користувачів транспорту.

У Механізмі організації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді також були визначені пріоритетні напрямки на 2022 рік, включаючи виготовлення (актуалізацію) картографічної основи масштабу 1:10000 та 1:2000 в цифровій формі для державної системи координат УСК-2000 на паперових і електронних носіях, розроблення генеральних планів населених пунктів – адміністративних центрів територіальних громад, виконання землепорядних робіт у складі Комплексних планів, розроблення Комплексних планів розвитку територіальних громад та проведення стратегічної екологічної оцінки, розвиток мережі надання якісних публічних послуг, у межах якої реалізовуватимуться проєкти з нового будівництва, капітального ремонту та реконструкції шкіл, садочків, стадіонів та об'єктів спортивної інфраструктури, захист і збереження культурної спадщини Одеського району та прискорення економічного зростання Одеського району.

Ключові кроки на 2022 рік включали капітальний ремонт Надлиманської ЗОШ I-III ступенів в с. Надлиманське, Маяківської територіальної громади Одеського району, реконструкцію дошкільного навчального закладу № 17 в селищі Олександрівка, Чорноморської територіальної громади Одеського району, будівництво дитячого садка в м. Одеса, пров. Пестеля, 4, капітальний ремонт приміщень будівлі та стадіону ОЗОШ №25 в м. Одеса, та будівництво спортивного комплексу КЗ «Одеська спеціальна школа №93 Одеської обласної ради» в м. Одеса. Очікувані результати включали створення комфортного та доступного освітнього простору в навчальних закладах, охоплення більшої кількості людей фізкультурно-оздоровчою діяльністю, збереження та

популяризація пам'яток культури Одеського регіону, покращення туристичного потенціалу області.

Тож, механізм організації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді націлений на ефективне управління економічними процесами в районі. Даний механізм включає в себе розробку та реалізацію стратегій та планів розвитку економіки, координацію діяльності між різними галузями та підприємствами, а також сприяння створенню сприятливого інвестиційного клімату.

3.3. Шляхи оптимізації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді

Оптимізація публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді виступає важливим завданням, яке вимагає комплексного підходу та ретельного аналізу ситуації. Для досягнення успішних результатів у цій сфері необхідно розробляти та впроваджувати ефективні стратегії та програми, спрямовані на стимулювання економічного зростання та розвитку. Зокрема, важливо акцентувати увагу на розвитку інфраструктури, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності району та залученню інвестицій.

Одним із ключових напрямків роботи має бути створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу, що сприятиме збільшенню зайнятості та підвищенню доходів мешканців району. Паралельно з цим, необхідно активізувати механізми підтримки та стимулювання інноваційних та перспективних галузей економіки.

З метою забезпечення сталого розвитку району, важливо вдосконалювати систему управління природними ресурсами та збереження навколишнього середовища. Крім того, потрібно розвивати партнерські відносини з місцевими підприємствами, громадськістю та міжнародними партнерами для спільного розв'язання економічних проблем. Важливо також підтримувати соціально

вразливі верстви населення та забезпечувати їм доступ до соціальних послуг та підтримки.

Помітно, що ефективне публічне управління та адміністрування в сфері економіки вимагає постійного моніторингу та оцінки результатів заходів, що вживаються. Тільки завдяки систематичному аналізу можна вчасно виявляти проблеми та впроваджувати корективні заходи для їх вирішення. Також важливо забезпечити прозорість та відкритість у діяльності органів місцевого самоврядування в сфері економіки, що сприятиме підвищенню довіри громадян до владних структур.

Необхідно розробляти та впроваджувати програми і заходи, спрямовані на підтримку і розвиток сільського господарства, яке є важливим сегментом економіки району. Крім того, важливо активно працювати над розвитком туризму та культурної індустрії, що дозволить привернути додаткові інвестиції та стимулювати розвиток місцевої економіки. Окрім цього, необхідно посилити контроль за використанням бюджетних коштів у сфері економіки та забезпечити їх ефективне використання для досягнення стратегічних цілей розвитку.

Поруч із цим, важливо створювати сприятливі умови для розвитку підприємництва та промисловості в районі, зокрема шляхом спрощення адміністративних процедур, зниження податкового тягара та надання підтримки малим та середнім підприємствам. Також важливо залучати місцевих експертів та представників бізнесу до управлінських комітетів та робочих груп з питань економічного розвитку для забезпечення комплексного підходу до вирішення проблем.

Потрібно активно сприяти розвитку інфраструктури, зокрема дорожньої, транспортної та енергетичної, що є ключовим чинником для стимулювання економічного зростання та приваблення інвестицій. Для забезпечення сталого розвитку економіки важливо також звертати увагу на підвищення кваліфікації робочої сили через організацію навчальних курсів та тренінгів з актуальних галузей. Нарешті, важливо створити механізми стимулювання інновацій та

впровадження новітніх технологій в економіку району через надання грантів та підтримки стартапам та інноваційним підприємствам.

Окрім цього, слід враховувати наступні моменти:

- необхідно активно сприяти розвитку малого та середнього бізнесу шляхом створення сприятливого підприємницького середовища, в тому числі шляхом заохочення ініціативних груп та бізнес-асоціацій для спільного вирішення проблем та реалізації спільних проектів;

- важливим елементом оптимізації публічного управління в економіці вважається посилення контролю за використанням бюджетних коштів та ефективність розподілу державних ресурсів з метою максимізації їх використання для стимулювання економічного зростання;

- необхідно створити механізми для залучення інвестицій в розвиток інфраструктури, такі як партнерство з приватним сектором та використання інноваційних фінансових інструментів, що дозволить збільшити обсяги інвестицій в економіку району;

- важливим кроком в оптимізації публічного управління в економіці буде створення механізмів залучення експертів та консультантів з різних галузей економіки для розробки та реалізації стратегій розвитку;

- необхідно активно сприяти розвитку інноваційного підприємництва та стартапів шляхом надання фінансової підтримки, створення акселераторів для молодих підприємців;

- важливим аспектом оптимізації публічного управління в економіці стане забезпечення прозорості та відкритості у процесі ухвалення рішень та реалізації проектів, що сприятиме підвищенню довіри громадян до органів влади;

- необхідно стимулювати розвиток експортно-орієнтованих галузей економіки через надання підтримки експортерам, у тому числі шляхом організації виставок та ярмарків для просування українських товарів на зовнішніх ринках;

- важливим елементом оптимізації публічного управління в економіці буде розвиток партнерства між владою, бізнесом та громадськістю для спільного вирішення соціально-економічних проблем та реалізації стратегічних проектів;
- необхідно створити сприятливі умови для розвитку туризму та рекреації в районі, зокрема шляхом розвитку туристичної інфраструктури та просування туристичних маршрутів та подій;
- важливим аспектом оптимізації публічного управління в економіці стане створення механізмів для підтримки соціально вразливих груп населення, в тому числі програми зайнятості, соціального захисту та медичного обслуговування;
- необхідно здійснити запровадження програми підтримки малого та середнього бізнесу шляхом надання фінансових пільг, консультаційних послуг та доступу до ринків збуту;
- провести організацію інформаційних кампаній та тренінгів для підприємців з питань підвищення фінансової грамотності та управлінських навичок;
- створити спеціалізовані центри підтримки інновацій та технологічного розвитку для стимулювання та супроводу інноваційних проектів;
- провести маркетингові дослідження та аналіз ринків для визначення потенційних сегментів та товарних пропозицій для розвитку економіки району;
- забезпечити повноцінне сприяння формуванню клімату довіри та партнерства між владою, бізнесом та громадськістю для ефективного вирішення економічних проблем;
- підтримати ініціативу молодих підприємців шляхом надання грантів на відкриття власного бізнесу та підтримки стартапів;
- здійснити розвиток інфраструктури та послуг для підтримки туристичної галузі, що сприятиме розвитку готельного бізнесу та послуг громадського харчування;
- створити спеціалізовані бізнес-парки та індустріальні зони для привернення інвестицій та розвитку виробництва;

- розробити програми підтримки та стимулювання розвитку сільського господарства та аграрних підприємств;
- впровадити інноваційні екологічно чисті технології у виробництві та інфраструктурних проектах для збереження навколишнього середовища та створення додаткових ринків збуту для продукції.

Загалом, лише за умови системної та цілеспрямованої роботи з публічним управлінням та адмініструванням в сфері економіки можна досягти стійкого розвитку та підвищення життєвого рівня мешканців даного району.

Висновки до 3 розділу

У контексті діяльності Одеської районної ради відзначено загальний напрямок розвитку, спрямований на забезпечення сталого економічного зростання та соціального прогресу в районі. Районна рада активно працює над впровадженням ефективних механізмів управління, спрямованих на покращення економічної ситуації та підвищення життєвого рівня мешканців району.

Щодо механізму організації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді, відзначено його спрямованість на розробку та впровадження стратегічних планів економічного розвитку, контроль за використанням бюджетних коштів, стимулювання підприємництва та інвестиційної діяльності, а також сприяння розвитку малого та середнього бізнесу.

У зв'язку з вищезазначеним, важливими шляхами оптимізації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді будуть: посилення контролю за використанням бюджетних коштів, стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу, залучення інвестицій для розвитку інфраструктури та економіки району, а також реалізація стратегічних проектів з розвитку території. Тільки за умови впровадження таких заходів можна досягти сталого економічного зростання та підвищення якості життя населення в Одеському районі.

ВИСНОВКИ

Публічне управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні є складним соціальним феноменом, що визначається взаємодією державних структур, бізнесу та громадськості у процесі регулювання економічних процесів на конкретній території. Даний феномен включає в себе такі аспекти, як розробка та реалізація економічної політики, управління бюджетними ресурсами, створення сприятливого підприємницького середовища та забезпечення розвитку інфраструктури.

Досвід провідних країн показує, що ефективне публічне управління в сфері економіки на місцевому рівні базується на принципах відкритості, прозорості, відповідальності та партнерства між державними органами, бізнесом та громадськістю. Вони активно використовують інструменти стратегічного планування, моніторингу та оцінки результативності для досягнення поставлених економічних цілей та завдань.

Система публічного управління і адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні включає в себе органи місцевого самоврядування, що відповідають за розвиток економіки на території свого впливу, та державні структури, які забезпечують регулювання економічних процесів відповідно до законодавства.

Проблемні аспекти публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні включають в себе недостатню ефективність управління бюджетними ресурсами, недостатній розвиток інфраструктури та недостатню підтримку малого та середнього бізнесу.

Одеська районна рада активно працює над організацією публічного управління та адміністрування в сфері економіки на своїй території. Вона приділяє особливу увагу розробці та впровадженню ефективних механізмів управління бюджетними ресурсами, стимулюванню підприємницької діяльності та забезпеченню сталого економічного розвитку.

Механізм організації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді базується на взаємодії місцевих органів влади, підприємств та громадськості з метою створення в організації сприятливих умов для економічного зростання та підтримки бізнесу на території району. Важливим аспектом цього механізму є постійний моніторинг економічного стану району, аналіз його потенціалу та виявлення пріоритетних напрямків для подальшого розвитку.

Для оптимізації публічного управління та адміністрування в сфері економіки в Одеській районній раді можна запровадити додаткові інструменти та механізми, такі як підвищення ефективності використання бюджетних коштів, стимулювання інвестиційної діяльності, сприяння розвитку малих та середніх підприємств, а також залучення громадськості до процесів управління. Важливо також забезпечити прозорість та відкритість у діяльності органів місцевого самоврядування, щоб громадяни мали можливість брати активну участь у вирішенні економічних питань.

Зрозуміло, що розвиток ефективного механізму публічного управління та адміністрування в сфері економіки є складним та багатограним процесом, який потребує уваги та підтримки всіх зацікавлених сторін. Однак за наявності відповідного стратегічного планування та компетентного керівництва регіоном, можливо досягти значного прогресу в розвитку економіки та підвищенні якості життя громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Батанов О.В. Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: муніципально правові проблеми взаємодії та функціонування. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6, № 6-7. С. 45-53.
2. Бичков М. М. Правова свідомість і правова культура як фактори підвищення ефективності інститутів громадянського суспільства. *Гілея: науковий вісник*. 2018. Вип. 138 (2). С. 134-138.
3. Бондаренко В. Громадські об'єднання й інші інститути громадянського суспільства в Україні: окремі аспекти співвідношення. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 4. С. 132-136.
4. Бугайчук К. Л. Співвідношення публічного адміністрування з іншими управлінськими категоріями. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. Вип. 79(4). С. 154–165.
5. Ватаманюк-Зелінська У.З., Фіковська М.Ю. Європейський досвід реформ місцевого самоврядування. *Бізнес Інформ*. 2018. № 3. С. 85-89. URL: <http://surl.li/sswbz> (дата звернення: 11.03.2024)
6. Вороніна Ю. Є. Напрями формування регіонального управління в системі стратегічного планування. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. Мелітополь: Люкс, 2018. Вип. (3). С. 103-108.
7. Вороніна Ю. Є. Система державного управління зовнішньоекономічною діяльністю. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. Мелітополь: Люкс. 2018. Вип. (2). С. 487-489.
8. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: навч. посібник. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт». 2020. 196 с.
9. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: навч. посіб. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт». 2020. 204 с.

10. Горбань О.В. Поняття громадянського суспільства в контексті сучасного цивілізаційного розвитку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія*. 2019. Вип. 41 (54). С. 64—74
11. Гуторова О.О. Основи публічного управління та адміністрування: навч. метод. посіб. Харків. 2024. 215 с.
12. Дегтяр А.О., Дегтяр О.А., Калашнікова Х.І., Гнатенко М.К. Публічне управління та адміністрування: навч. посіб. Харків. 2021. 128 с.
13. Докаленко В.В. Теоретичні підходи до визначення інститутів громадянського суспільства як суб'єктів публічного управління. *Державне управління*. Вип. №21. Дніпро: ДДАЕУ. 2020. С. 154 – 160. URL: <http://surl.li/sswcf> (дата звернення: 04.03.2024)
14. Долженков О.О. Публічне управління та адміністрування: вступ до спеціальності: навч. посіб. Одеса. 2019. 215 с. URL: <http://surl.li/sswco> (дата звернення: 27.02.2024)
15. Колодій О.М. Досвід децентралізації у Франції. Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. *Серія: Державне управління*. 2018. Т. 29(68). № 1. С. 195–199.
16. Котельницька А., Коноз О., Сидоренко С. Сутність поняття публічне управління та адміністрування в контексті реформування влади. *Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ*. Харків: ХНТУ вм. П. Василенка. С. 103 – 105
17. Куйбіда В. С., Білинська М. М., Петроє О. М. Публічне управління: термінол. слов. Київ: НАДУ. 2018. 224 с
18. Левченко С.О. Закордонний досвід впровадження нових моделей публічного управління. *Актуальні проблеми державного управління*. 2017. Вип. № 2(52). С. 1-9
19. Ледвіжко Ю.О. Публічне адміністрування: суть та зарубіжний досвід. Київ. 2018. 5 с. URL: <http://surl.li/sswsw> (дата звернення: 11.03.2024)

20. Матвійчук А.В. Конституційно правовий статус громадських організацій як інституту громадянського суспільства. *Держава і право. Серія: Політичні науки*. 2018. Вип. 82. С. 102-117
21. Мельник Я.В. Іноземні моделі та досвід децентралізації публічного управління. *Механізми публічного управління*. 2020. Вип. №3. С. 155 - 164 URL: <http://surl.li/sswdb> (дата звернення: 11.03.2024)
22. Кравченко М.Г. Публічне адміністрування у сфері економіки: досвід України та Німеччини. *Публічна влада*. 2022. С. 201 - 203 URL: <http://surl.li/sswdg> (дата звернення: 11.03.2024)
23. Публічне управління та адміністрування: навч. посіб. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с
24. Про державну службу: Закон України від 17.07.2011 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 29.05.2024)
25. Паризький І. В. Державне управління інноваційно-технологічним розвитком економіки України: монографія. Нац. акад. управління. Київ, Наш Формат, 2017. 344 с
26. Дикий А.П., Наумчук К.М., Тростенюк Т.М. Аналіз сучасних загроз інформаційній безпеці держави. *Економічний простір*. 2021. Вип. 176. С. 155–158.
27. Про чергові заходи щодо дальшого здійснення адміністративних реформ в Україні: Закон України від 29.05.2001 №345/2001. URL: <http://surl.li/sswdq> (дата звернення: 29.05.2024)
28. Антонюк В.Ф. Сучасні тенденції децентралізації державної влади та їх реалізація в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 2. URL: <http://surl.li/sswdv> (дата звернення: 29.05.2024)
29. Свірко С.В., Барановська Т.В. Бюджетна безпека як об'єкт державного управління. *Публічне управління та інновації*. Львів: Растр 7, 2021. С. 52–56.
30. Про державну службу: Закон України від 17.11.2011 № 26. URL: <http://surl.li/ssweb> (дата звернення: 29.05.2024)

31. Кучменко В., Шляхов М. Огляд особливостей сучасного розвитку публічного управління в Україні. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування»*. 4 (2023). С. 104 – 109.
32. Іншин М. І. Механізм правового регулювання державної служби. *Форум права*. 2009. № 3. С. 297–301. URL: <http://surl.li/ssweh> (дата звернення: 29.05.2024)
33. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження КМУ від 01.04.2014 №333 – р. URL: <http://surl.li/poihd> (дата звернення: 29.05.2024)
34. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 №34. URL: <http://surl.li/dywgk> (дата звернення: 29.05.2024)
35. Шапран О. Ю. Перспективи розвитку державної служби в Україні у контексті запровадження нового законодавства про державну службу. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2014. Вип. № 3. С. 99-109.
36. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 №4. URL: <http://surl.li/sswes> (дата звернення: 29.05.2024)
37. Макарова І., Пігарев Ю. Сметаніна Л. Цифровізація публічного управління на регіональному та міському рівнях. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. № 83. С. 86 – 91.
38. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки. URL: <http://surl.li/blmqm> (дата звернення: 29.05.2024)
39. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96- ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141 (у ред. від 01.01.2020). URL: <http://surl.li/cdimx> (дата звернення: 29.05.2024)
40. Семеній О. М. Зміст та межі перевірки адміністративним судом адміністративного розсуду суб'єктів публічної адміністрації: дисертація. Київ. 2018. 258 с

41. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 20–21. Ст. 190 (у ред. від 20.10.2019). URL: <http://surl.li/evlxz> (дата звернення: 29.05.2024)
42. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 28. Ст. 250 (у ред. від 26.05.2018). URL: <http://surl.li/sswfd> (дата звернення: 29.05.2024)
43. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03.02.2015 № 141-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 13. Ст. 87 (у ред. від 24.02.2018). URL: <http://surl.li/sswfj> (дата звернення: 29.05.2024)
44. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170 (у ред. від 01.03.2020). URL: <http://surl.li/sswfl> (дата звернення: 29.05.2024)
45. Безверхнюк Т.М. Європейська Хартія регіональної демократії: наук.-практ. Коментар. Одеса : ХОББИТ ПЛЮС, 2008. 186 с
46. Чорнописький П. Децентралізація влади в Україні: конституційно-правовий аспект: дисертація. Харків, 2018. 235 с
47. Калашнікова О., Крупник А. Проблеми проведення реформування місцевого самоврядування та розвитку місцевої демократії в умовах нової системи державного управління. 2018. 6 с. URL: <http://surl.li/uenzh> (дата звернення: 29.05.2024)
48. Пухтинський М. О. Трансформація системи місцевого самоврядування в контексті реалізації міжнародно-правових стандартів місцевої демократії. *Вісник АПСВТ*. 2016. № 3–46. С. 63–67.
49. Кіріка Д. Проблеми демократичної трансформації державної влади в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 2. С. 26–28. URL: <http://surl.li/sswfr> (дата звернення: 29.05.2024)
50. Аналітичний звіт за результатами оцінювання ефективності застосування окремих законодавчих актів щодо децентралізації влади в Україні, 2021. URL: <http://surl.li/sswfv> (дата звернення: 29.05.2024)

51. Про правовий режим воєнного стану: Закон України № 2259-IX від 12.05.2022. URL: <http://surl.li/blyne> (дата звернення: 29.05.2024)
52. Органам місцевого самоврядування радять закрити інформацію на час війни: офіційний сайт реформи децентралізації влади. URL: <http://surl.li/gfbau> (дата звернення: 29.05.2024)
53. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: навч. посіб. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт». 2020. 204 с.
54. Волошина Я. Місьцеве самоврядування: теорії походження та їх реалізація. *Теорія держави і права*. 2018. Вип. №3. С. 117 – 120
55. Шарапанівська І.В. Нікітенко Л.О. Концепції (теорії) місцевого самоврядування як основа для відокремлення моделей муніципального управління. 2019. С. 70 – 73
56. Доходи місцевих бюджетів України. *Державний веб-портал бюджету для громадян*. URL: <http://surl.li/uavsj> (дата звернення: 29.05.2024)
57. Видатки місцевих бюджетів України. *Державний веб-портал бюджету для громадян*. URL: <http://surl.li/uavsn> (дата звернення: 29.05.2024)
58. Одеська районна рада – офіційний сайт. URL: <http://surl.li/uavsp> (дата звернення: 29.05.2024)
59. Бази даних українських компаній під ваші потреби. *Офіційний сайт Одеської районної ради*. URL: <http://surl.li/uavsq> (дата звернення: 29.05.2024)
60. Гуманітарна допомога. *Офіційний сайт Одеської районної ради*. URL: <http://surl.li/uavss> (дата звернення: 29.05.2024)
61. Регламент Одеської районної ради. URL: <http://surl.li/uavsu> (дата звернення: 29.05.2024)
62. Транскордонне та регіональне співробітництво. Глава 27. *Інститут економічних досліджень та політичних консультацій*. URL: http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials/AA_title_5/cross-border_cooperation (дата звернення: 01.06.2024)
63. Поняття та система суб'єктів публічного адміністрування. *Тести на державну службу*. URL: <http://surl.li/ucсах> (дата звернення: 01.06.2024)